

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 6 FRT, 1/2 ÉVRE 3 FRT,
1/4 ÉVRE 1 FRT. 50 KR. EGY SZÁM 15 KR.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A tőzsde mozog. J.	411
Agraria. Kusákó István	412
Tanulmányi kirándulás. III. Szecsey István	413
A zöldtrágyázásról. I. Tillscher Gyula	414
Telepítvényesek. V. Ambrus József	415

Tárca:

Madagaszkári képek. V. Z. K. E.	415
---------------------------------	-----

Kissebb szakközlemények

	416
--	-----

Irodalmi szemle:

Hazai lapokból. Török Mihály	417
Külföldi lapokból S.	418
Könyvszemle	418

Vegyes közlemények

	418
--	-----

Közgazdaság, üzlet, forgalom

	419
--	-----

Hirdetések

A legjobb magvak legolcsóbb beszerzési

forrása

MAUTHNER ÖDÖN
cs. és kir.
udvari szállító,

József főherceg Ő cs és kir. Fensége
udvari szállítója, a román király Ő Felsége
udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem
Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb
király Ő Felsége udvari szállítója, Fülöp
szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége
udvari szállítója

magkereskedése

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM. (28.)

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A tőzsde mozog.

Benne vagyunk az aratás időszakában; hazánk déli és nyugati részeiben itt-ott már a cséplőgépek is zakatolnak. Közledek tehát a számadás órája, melyben a gabonaárak kialakulnak és tisztán látja majd minden gazda fáradozása eredményét, vagy reményeinek romjait.

A tőzsdei előcsatározások, a világ gabonaterméséről érkezett kedvezőtlen tudósítások hatása alatt meglehetősen élénkséggel folytak le és a hausseisták csapata a kelleténél talán kissé nagyobb zajjal, de megállotta helyét egészen addig, a míg az első néhány vagon idei buza eladásra nem került. Amint azonban az első fecske berepült a tőzsde ablakán, azonnal megváltozott a hangulat.

A börziánér urak összenéztek, ránczba szedték szemöldöküket és kiadták a jelzőt, hogy vége legyen a komédiázásnak, mert ime ütött a cselekvés órája.

Mi nem csak hisszük, de tudjuk is, hogy ott a börzén higgadt, komoly és hazai kereskedelmünk föllendítésén fáradozó urak is vannak, akik, ha nem is mindig a maga idejében és talán nem a kellő rigorozással, de válságos időkben mégis csak megteszik kötelességüket a magyar gabona-kivitel érdekeinek előmozdítása körül, talán némelykor a nélkül is, hogy az általunk feltételezett nagy anyagi haszonnal járna fáradozásuk.

Az ilyen börziánérak azonban csak kivétel számba mennek s a nagy többséget a mindenáron nyerészkedni vágyók serege képezi. És akárhogy szeretnénk másképp magyarázni, mégis csak úgy van az, hogy a gabona-árak alakulására, különösen a cséplés ideje alatt, mikor a kínálat a legnagyobb szokott lenni, ez a nyerészkedéseiben fékezhetlen tömeg gyakorol döntő befolyást.

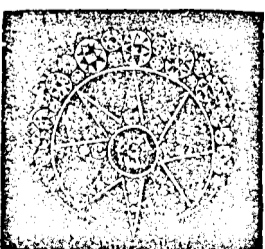
A terméskilátások mérlegelésének idejében hangulat szerint folyik a küzdelem, adják-veszik a még alig szárba indult és számtalan esélyektől függő termést, a nélkül, hogy a termelő (már az a nagy többség, a melyik a börzét csak hiréből ismeri)

tudomást venne róla, avagy ebből a legcsekélyebb hasznot látna. Határidőre folyik az üzlet, olyan határidőre, melyen belül a kiscgazda és középbirtokos többnyire kénytelen termését piacra dobni. Hogy milyen áron, az nem a határidőre szóló kötések áralakulásaitól függ, hanem a cséplés után meginduló kínálat nagyságától.

És, hogy állunk mi ebben a tekintetben? Közraktáraink évi termésünk elenyésző csekély $\frac{1}{1000}$ -részét képesek befogadni s e mellett a legtöbb gazdaság magtárhelyiségei csak akkorak, melyekbe az évi fogyasztásra és a vetőmagra szükséges mennyiség is szűkösen fér el. A magyar gazda tehát részint megszokásból, részint szükségéből, részint pedig a beraktározásra, szükséges helyiségek hiánya miatt kényyszerülve van azonnal-, ha lehet még a cséplőgép mellől, piacra dobni termését.

Mind ezt pedig nagyon jól tudják a börze-spekulánsok és miért lennének ők börziánérak, ha még ezt az önhibájából eredő hátrányos helyzetet sem tudnák kiaknázni a magyar gazdának? Kiaknázzák bizony ezt, még pedig nagyon ügyesen. Ki ne emlékezne például a múlt évi manőverre, mikor az aratás és cséplés kezdetén, vagyis július utóljáig a 9.50—10 forintos buzaárakra, melyek a kínálat megindulásakor 8.20 frtra estek le, de szeptember elején már 9.20-ra-, decemberre pedig 10.25 frtra emelkedtek. Az első hetek 9.50—10 forintos árai tehát csaléteként lettek adva, hogy a tömeg hadd tudjon s mikor már a tömeg elhelyezkedett 8.20 frt mellett, jött a reális 10.25 forintos ár. Az ügyes kártyás is így játszik; előbb engedi a baleket, hogy nyerjen, aztán mikor már benne van a játékba, ő szedi a vámot.

Az a különben realisanak tetsző állítás, melylyel bizonyos oldalról elég gyakran találkozunk, hogy a gabonaárakat nem a tőzsdén szabályozzák, hanem azt „egyedül” a természetes tényezők, a kereslet és a kínálat alkotják, csak nagy általánosságban állhatja meg helyét, de a mi sajátos viszonyaink mellett nem. A magyar gazdák legnagyobb része rendszeren a börze-

Sarga János Ékszerész és órás.

KOLOZSVÁRTT,

Wesselényi Miklós-utca 11. szám.

Nagy raktárt tart mindennemű arany, ezüst és drágakő
ékszerekből. Arany, ezüst, acél, nikkell falú és ébresztő órákból

Készít új ékszereket a legszebb kivitelben, valamint ékszer és óra javításokat pontosan.

Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

Részletfizetésre kedvező feltételek mellett

SÁRGA GERGELY fehérnemű-, vászon- és férfi divat raktára

Kolozsvárt, Wesselényi Miklós-utca (Belhid-utca) 8. sz.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni a tavaszi idényre dúsan felszerelt

RAKTÁRAMRA,

u. m. mindennemű kész női, férfi és gyermek fehérneműk, fehér és színes asztalneműk, Chiffonok, Creasz hollandi és rumburgi vásznak, ág- és asztalterítők, függöny, szőnyeg és paplanok. Valódi színtartó mosó kelmek, új zefír, kreton és batiszt. Keztyűk, harisnyák. Nap- és esernyők.

Midőn a n. é. közönség szíves pártfogását kérem, bátor vagyok megjegyezni, hogy nálam legszolidabb kiszolgálás és a legolcsóbb árak szerepelnek.

Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Vagyok kiváló tisztelettel

SÁRGA GERGELY

KOLOZSVÁRT, Wesselényi Miklós-utca 8. szám

(120.)

spekulánsok áldozata lesz, mert ezekkel szemben csaknem teljesen védtelenül áll.

De reméljük, hogy a most minden vonalon megindult agrár mozgalmak végeredményeként létesülnek majd olyan intézmények is, melyek útján lehetővé válik a hathatós védekezés és enyhülni fog az a kényszerhelyzet, mely most lehetetlenné teszi a gabonaárak természetes úton való alakulásának bevárását.

Sok millió forint vándorolt már e miatt a gazdák zsebéből a spekulánsok kezébe, melyeknek ha csak egy részecskéje fordított volna a szükséges befektetésekre, közraktárakra, előlegeket szolgáltató intézetek felállítására, vagy magán magtárak építésére, a magyar gazda ma jórészt függetleníthetné magát a börzespekulánsok önző játékaiktól s nem lenne ezeknek busásan adózó jobbágya.

A börziánerek mostani mozgolódása is csak egy változata a rendes játéknak, melyet évenként ismételnék különböző formákba, különböző jelszavak alatt, hogy természetesnek, a viszonyokból folyóknak tűnjék fel; mindenek felett pedig arra fordítanak nagy gondot, hogy a játék a felismerhetlenségig leplezve legyen, mert ha ez a lepel félre csuszna, a nyereség nem lenne teljes.

A mi hitünk az, hogy a magyar gazdák részben már ismerik, részben pedig sejtik ezt a czudar játékot és a lehetőségig óvakodnak lépre menni, különösen most, mikor a tavasz óta ismételve közölt termés-kilátások a legnagyobb termelő államokból is jóval kedvezőtlenebbeknek mutatkoztak, mint a múlt évben; most már az is bizonyos, hogy hazai termés-átlagunk sem éri el a remélt fokot s mégis csodálatos módon a helyzet egyszerre rózsás színben játszik az összes irányadó tőzsdén. Az árak nap-nap után esnek úgy a határidő-forgalom, mint a készáru eladásoknál.

Az amerikai piacokon 1.75 centtel esett az árfolyam és kedvező termés-kilátásokról érkeznek hírek. Berlinben 1 márká csökkenés van, London, Párizs, Bécs és Budapest ezekhez igazodik. Egy huron vagy dróton pendül ez mind, mintha egy kéz igazgatná, de majd fúj még a szél másfelől is, majd pendül még az a drót másképpen is, csak ne legyen nagy és tömeges a kínálat, csak legyen bennünk egy kis erő, türelem és kitartás.

A földmívelésügyi miniszteriumhoz az Egyesült-Államokból, Orosz- és Franciaországból, Algiréből, Belgiumból, Németországból, Olaszországból, Svájcából, Görög- és Spanyolországból, Románia és Bulgáriából legutóbb beérkezett konzuli jelentések

adatai szerint a múlt évi terméshez viszonyítva nagy a csökkenés, bár miként szépítgetik is azt az érdekeltek. Az is köztudomású tény, hogy a gabona-készlet világszerte megfogyott. Nincsen tehát okunk attól tartani, hogy az árak tartósan visszaesnek, sőt ellenkezőleg emelkedni fognak, csak várjuk meg, míg a börziánerek kedvükre kispekulálják magukat s az árak valóban a természetes tényezők hatása alatt alakulnak.

J.

„Agraria“

Bartha Miklós, e lapnak kiváló munkatársa vezércikket irt a »Magyarország«-ban „Agraria“ czimen. Bartha Miklósnak e cikke igen szép és mindenek felett tanulságos.

Ismerteti e vezércikkben a Csáky Sándor gróf tervét, az alföldi telepítésről.

E tervről Bartha Miklós a következőket írja:

Ezen terv szerint „Agraria“ név alatt részvénytársaság alakul belga tőkével s latifundiumot vesz bérbe az Alföldön. Fizet a tulajdonosnak holdanként 10—12 frtot, tehát sokkal többet, mint a mennyit a tulajdonos eddig elért akár saját kezelésben, akár bérlet útján.

A birtok ötven holdas gazdaságokra osztatik. Minden gazdaság felszereltetik gazdagon élő és holt leltárral. A ki oda költözik készen kap lakóházat, pajtát, szint, sertésolt, görét, baromfi-olt. Száz darab gyümölcsfát, villamos vasutat a napi forgalom lebonyolítására; mezei vasutat a teherszállításra. Két kanczát, két ökröt, három tehenet, hat koczát és száz darab baromfit. Szükség esetén egypár száz forint forgó tőkét.

Az ötven holdas tanyákat keresztül-kasul husz méter széles begyepesített utak kötik össze. Ha 22,000 hold birtok-területet veszünk alapul, akkor az utak 2000 holdat foglalnak el; a fönmaradó területen 400 tanya keletkezik — s így az utakon minden tanyásra 5 hold közlegelő jut.

A tanyás kvalifikációja a józan ész, a jó erkölcs és a szegénység. Vagyonos ember nem kap tanyát. Ime a terv szocialisztikus eleme. A tanyás terhe: husz éven át 285 frt törlesztési összeg. Szembe ötlő csekélység, mert kikaphatja a csikóból, a borjuból, a malaczból, a baromfiból, a tengeri-nyulból, a tejből, a tojásból, a gyümölcsből, a zöldségből — szóval gazdaságának mellékterményeiből.

További terhe a tanyásnak: a mezőgazdasági termés felerészének beszolgáltatása. A tanyás tehát nem tulajdonos, nem is bérlő, hanem *feles*. Azonban állandó, mert a szerződés 40 évre köttetik. A fiu folytathatja az apa munkáját s annak jogaiba lép. A feles rendszer — hitem szerint — egyik sarkpontja a tervnek. A bérlő károsodhat; érdeke nem egészen azonos a tulajdonos, vagy főbérlő érdekével. De a felesrendszer összekapcsolja a munkást a munkaadóval. A jó munka, a gazdag hozam egyformán érdeke mindkettőnek.

Mindent fölülmuló zsenialitással van az értékesítés megoldva. Az egész birtok-testnek egy ipari és kereskedelmi központja van, honnan vasúthálózat vezet a tanyákhoz. Ebben a központban szeszgyár, kenderáztató és hámozó, vajgyár, malom, esetleg cukorgyár van működésben. Ez a központ egyszerű smind egy hatalmas kereskedelmi telep Minden terményt átvesz a tanyásoktól s azt vagy földolgozza, vagy elárúsítja a világpiacra. A mezőgazdasági cikkek — búzát, árpát, kendert, rozst, kukoriczát, répát — földolgozza. Egyebeknek piacot keres. A központban nagyméretű marha- és sertéshizlalás van, melynek trágyáját vasúton szállítja a tanyás a maga gazdaságába.

A vetésforgót az igazgatóság állapítja meg. Szakemberek járnak tanyáról-tanyára: tanácsokkal, útmutatásokkal szolgálni. A melléktermények nem telezhetnek. Tehát a tojás, baromfi, tengeri-nyul, toll, tej, borju, malacz, csikó, zöldség, gyümölcs — kizárólag a tanyás bevételét képezi. De mindezt a budapesti

árvizonyokhoz képest köteles a központ naponta átvenni.

A tanyásnak tehát nemcsak biztos, de közelben fekvő piacza van. Jövedelmét az ingyentrágya segítségével hihetetlen mértékben fokozhatja. Ugy gazdálkodhatik, mintha egy nagy város fogyasztási szférájában volna a birtok. Értékesítheti az utolsó hagymaszárat is és minden csöpp tejet.

Csáky gróf már bérleti ajánlatot is tett egy alapítványi birtokra. A terület 35,0.0 hold. Itt tehát ezen rendszer mellett 700 tanya keletkeznék. Hétszáz vagyontalan család egyszerre belép a jólétnék, megnyugvásnak, függetlenségnek soha nem álmódott boldog állapotába. Hol az a fantázia, mely leírhatná ezt a földöntúli gyönyört s annak erkölcsi hatásait?

Az „Agraria“ terve nemcsak egy birtoktestre van alapítva. Egy halózatot akar ilyen rendszer mellett alapítani.

A mikor Bartha Miklós mindezt leírta, lehetetlennek tartom, hogy ne gondolt volna az ő szülőföldjére, a Székelyföldre, a hol a szorgalmas és eszes Székelynép egymás hátnál él s kénytelen Romániába kivándorolni, mert nem képes megszerezni magának s övéinek a kenyeret.

Lehetetlennek tartom, hogy ne gondolt volna a Mezőségekre is, erre a tejjel-mézszel folyó Kanaánra. A Mezőségnek épen csak szorgalmas, eszes és munkás lakói nincsenek. Aztán nincsenek villamos vasútjai és esős idő alkalmával nincsen semmiféle járható útja. Nincsen vaj-és sajtgyára és nincsen semmiféle értékesítési szövetkezete.

Kitünő termőföldje van azonban, mely olyan búzát terem, a miből a világon a legjobb izü kenyér sült. Szenája illatos és erőben dus. E takarmánytól jól tejelnek az állatok s a tej kövér és kitünő izü.

A mit a természet nyújthat, minden meg van ezen a helyen. A mit azonban szorgalom és tőke, a természeti kincsnek kiaknázására alkothat, vagy befektethet, az itt mind hiányzik.

A Mezőségeken is parcelláztak és megkezdtek a telepítést. Néhai Bethlen András gróf földm. minister megvásárolván a Teleky családtól Nagy-Sármást, felparcellázta 20 holdanként. Építettet házakat; több jóakarattal, mint szerencsével megkezdte a telepítést is 1897-ben én magam is szemlélője voltam a telepésekre hiába váró üresen álló házaknak. telkeknek. Miért van ez nálunk így?

Sokat hallottam itt is arról a bizonyos vajról, mely nem készül gyárban, de bizonyos tenyerekhez tapad belőle mégis... Én a tapadásnak vagy kopásnak ezt az elméletét nem ismerem. De azt láttam, hogy a telepedési rendszer nem volt gyakorlati. Itt megvárták a telepesektől, hogy pénzt hozzanak. Sok pénzt, 500 frtot. 500 forintot ha forgatni tud egy ügyes gazda és megél s nem temetkezik Nagy-Sármás nagy sarába.

Hej pedig Nagy-Sármás is kihajtaná ilyen telepítési rendszerrel, a milyennel Csáky Sándor gróf indul, azt a busás tőkét a mit a »drága« földbe s még drágább házakba fektettek.

Villamos vasúttal a napi forgalom könnyű és gyors lebonyolítására itt kelnének el igazán. Műszaki férfiak azt már régen kimutatták, hogy a Mezőség villamos vasúthálózatához a kocsik hajtására több ponton lehet vízi erővel energiát előállítani.

Igy tehát még a vontató erő is csekély összegbe kerülne s villamos vasúthálózatot lehetne vonni tanyától tanyáig. A most meg-

Nincs többé PERONOSPÓRA.

(92.)

Vitrolin.

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóbb, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.

Árak: 1/2 kiló 40 kr., 1 kiló 80 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 frt 50 kr.

Egyedül kapható: LÁSZLÓ JÓZSEF gyógyszerésznel s vegyszeti laboratóriumában Maros-Ujvárt, Erdély.

— Kolozsvárt kapható BURGER FRIGYES gyógyárú kereskedésében. —

levő utakat, melyeken a forgalom nagyon megcsökkenne, bátran belehetne gyepesíteni legelőnek itt is, már azért is, hogy esős időkben ne váljanak feneketlenekké, hanem a gyep gyökér-rostja pótolja az uttest hiányzó szilárd fedő anyagát. A világ első sajtgyára létesülhetne itt. A kertgazdaságnak legelsőbb produktumait szolgáltatná a Mezőség. Nagyszerű majorságtenyésztést lehetne létesíteni és Kolozsvár és a főváros asztalait a művajak helyett pompás vajjal és egyéb tejtermékekkel olcsón lehetne ellátni. Hiszen leírni is szörnyű, hogy Kolozsvárt a piacon alig vehetünk hamisítatlan tejet. Kereskedőink vaj helyett Ausztria gyáraiban készült Margarint árulnak, a lencsét, paszulyt, borsót, kölest, szárított spenótot, aszalt zöldséget mind Ausztriából hozatják a kereskedők.

Egy kertgazdasági-iskola is kellene Erdélynek, a hol megtanítsák gyakorlatilag a kertészetet.

Ennek szükségességéről és fontosságáról közelebbről még megemlékezem e lapokban.

Szükséges volna az erdélyi részekben a baromfi-tenyésztést is gyakorlatilag taníttatni. Szükségünk volna továbbá mindenek előtt és mindenek felett egy *Csáky Sándor* grófra, aki ilyen ideákkal, tőkével és berendezéssel lehetővé tenné, hogy földjeink kiaknázatlan kincsei kihasználhatók legyenek s lakosságunk az inségtől, nyomortól, anyagi romlástól megóvassék. Olyan berendezés mellett, a melyet *Csáky Sándor* gróf az Alföldön tervel, a Mezőségre telepített eszes és szorgalmas Székely nép kezén kincses bányává válnék a mostani sárfészek, a felibe-harmadába kihasznált Mezőség kövér és termékeny földje.

Kuszkó István.

A legőszintébb örömmel fogadtuk mi is a gr. *Csáky Sándor* nagyszerű torvét, melynek valószínűsége által hszánkban felgúzoghathat a jólét forrása azon szegény földmives osztály részére is, a melyik ezt a honalapítás óta szomjazza, de békés, okszerű munkássággal való elérésére talán soha nem számított.

A terv úgy a miként részleteiben is ismertette lett, valóban kitűnő, de az eszme — és ezt az igazság nevében mondjuk -- nem most született, mint az *Bartha Miklós* gyönyörű cikkében sejteti. Az E. G. múlt évi folyamának 11-ik számában *Szecsey István* gazd. intézeti tanár „*Paraszt farmok létesítése*” ezimén részletesen kimerítően, példákkal és számításokkal bizonyítva tervezete helyességét, foglalkozott ezzel a kérdéssel, úgy hogy a gr. *Csáky Sándor* terve, ha a *Szecsey* tanár cikkét olvassuk, csak mint ezen terv módosított alakja tűnik fel. Az ő parasztfarmjai is 50 holdasok felszerelve teljesen és ellátva a szükséges haszon és tenyészállatokkal. Csak a tőkét biztosító és az ügy üzleti részét vezető részvénytársaság hiányzik tervezetéből, mely a gr. *Csáky Sándor* elismerésre méltó buzgalma folytán most már valósággá varázsolhatja azt a tündér álmot, melynek a *Szecsey* tervezete egy év előtt látszott.

Szerk.

Tanulmányi kirándulás.

III.

II. Gazdaság.

A fogarasi m. kir. állami ménesbirtok összes kiterjedése 7726 k. hold, ebből bérbe van adva 1080 hold. Házilag kezeltek tehát 6646 k. hold. Az egész birtok csak részben tagosított; minek következtében egyes részei, sőt az egyes gazdasági kerületek is egymástól távol igen nagy területen fekszenek. Részint ezen állapotok, részint pedig az, hogy az egész birtok a nagyobb forgalmi központtól, pl. csak Budapesttől is igen nagy távolságra van, eltekintve az éghajlat feletti változékonyságtól és a nagyon különböző talaji viszonyoktól — a birtok kihasználását nagyon megnehezíti.

A házilag kezelt rész művelési ágak szerint a következőképp oszlik meg:

	k. hold	□ öl
beltelek és kertek	87	580
szántóföld	3529	1523
kaszáló	847	1585
mezei legelő	347	491
erdei legelő	1507	6
faültetvény, füzes	119	1463
tó, nádas	10	140
terméketlen	198	263

Az egész birtok négy gazdasági kerületre oszlik, u. m.:

a fogarasi kerület	1280 hold területtel
a sárkányi	1000 »
a szombatfalvi	1696 »
a kománai	2670 »

A fogarasi kerületben a következő vetéscikkek vannak megállapítva:

1. Kapás	1. Kapás +	1. Zabkeverék +
2. Zabkeverék	2. Tavaszi	2. Őszi
3. Rozs	3. Zabkeverék +	3. Kapás
4. Kapás	4. Őszi	4. Tavaszi herével
5. Árpa herével	5. Kapás	5. Here
6. Here	(Dohány)	6. Őszi
7. Here	6. Tavaszi herével	7. Kapás
8. Rozs	7. Here	8. Tavaszi
	8. Őszi	

1. Zabkeverék +	1. Kapás	1. Zabkeverék
2. Őszi	2. Tavaszi	2. Őszi
3. Kapás	3. Zabkeverék +	3. Kapás +
4. Tavaszi	4. Tak. rozs és tak. tengeri	4. Tavaszi herével
5. Tak. tengeri +	5. Kapás	5. Here
6. Tavaszi	6. Tavaszi	6. Őszi

A sárkányi gazd. kerületben:

1. Zabkeverék	1. Kapás	1. Zabkeverék +
2. Őszi	2. Árpa herével	2. Rozs
3. Kapás	3. Here	3. Kapás +
4. Tavaszi herével	4. Őszi	4. Zab.
5. Here	5. Kapás +	
6. Here	6. Tavaszi	Szabad gazdaság:
7. Őszi	7. Zabkeverék +	1. Kapás
8. Tak. tengeri +	8. Őszi	2. Zab füvel
9. Őszi		3. Fű
10. Kapás +		4. Fű
		5. Fű
		6. Őszi

A szombatfalvi gazd. kerületben:

1. Kapás	1. Kapás	1. Zabkeverék
2. Árpa herével	2. Zab	2. Őszi
3. Here	3. Zab keverék-füvel +	3. Tengeri
4. Őszi		4. Zab herével

5. Zabkeverék +	4. Fű amig használható	5. Here
6. Őszi		
7. Tak. rozs és tak. tengeri +		

A kománai gazd. kerületben:

1. Zabkeverék +	1. Zabkeverék +	1. Zabkeverék +
2. Buza	2. Buza	2. Buza
3. Tengeri	3. Zab	3. Tengeri
4. Árpa herével	4. Kapás +	4. Árpa herével
5. Here	5. Zabkeverék +	5. Here
6. Buza	6. Buza	6. Here
7. Tengeri	7. Kapás	7. Buza
8. Zab	8. Zab herével	8. Tengeri
	9. Here	9. Zab
1. Zabkeverék	1. Tak. tengeri	1. Répa
2. Rozs	2. Répa +	2. Árpa herével
3. Kapás +	3. Tav. gabona	3. Here
4. Zab herével	4. Tengeri +	4. Here
5. Here	5. Tak. tengeri +	5. Buza
6. Here	6. Répa	
7. Tengeri		1. Zabkeverék
8. Zab		2. Rozs
		3. Tengeri
		4. Magbúkköny és borsó
		5. Rozs
		6. Mohar.

A talaj, mint említettem volt, az egyes gazdasági kerületekben igen különböző, van kötött sárga és fekete agyag, kavicsos vályog, tőzeg és tőzeges fekete föld és áradmányi homokos talaj. Az Olt folyó mentén elterülő földek jó termő erők, gabonafélék, kapások és takarmány termelésére alkalmasak; a magasabb fekvésben levők felalaja sekély, alatta kötött vízhatlan agyaggal, hideg természetű, vadvizes — a havasok aljához közelebb fekvő földek még kevésbé termékenyek, a gabonafélék közül a zabot és rozst termik meg.

Közel 4000 hold terület van az egész uradalomban nyílt árkolással és 250 hold alagsóvezéssel lecsapolva. A lecsapolási munkálatok még nevezetesen kiterjesztetni fognak.

Tekintettel az adott viszonyokra és az uradalommal kapcsolatos ménes intézményre, legnagyobb terjedelemben termeltetnek a takarmányfélék s azután a kalászosok s utánuk a kapások. Az egész uradalomban a terület kihasználása a következő:

Kalászos, őszi és tavaszi 1778 hold, az összterület 27% a; kapás, tengeri, csekély burgonya 610 hold, az összterület 9% a; legelő, rét és szalás takarmány 3843 hold, az összterület 58% a; faültetvény, füzes 120 hold, az összterület 2% a; beltelek és terméketlen 295 hold, az összterület 4% a.

Igás állat állománya az uradalomnak 236 igás ökrökből és 75 igás lókból áll. Az ökrök magyar ökrök. A cseléd-létszám 216 főből áll, tulajdonos részben a székelyföldről ide szerződöttve s a szükséghez képest havi béresek felfogadása által kiegészítve. A kaszálás és aratás részért, feles földért, vagy szakmányban pénzben van kiadva, egyéb munkákat napszamosok végeznek, akiknek bére 20—60 krig variál.

Tenyészállat-állománya az uradalomnak a következő:

Pinzgai tehenészet:

Hágó bika	5 drb.
Fejős tehén	158 »
Különböző koru és ivaru nő-vendék-állat	206 »

Telephon: 198.

Solymosy és Társa betéti társaság.

Sürgönyök:

Gépgyár és Vasöntőde

Solymosy gépgyár.

Kolozsvár.

Álló és fekvő gőzgépek, szivattyúk, sajtók
— TELJES SZESZGYÁRI-, MALOM ÉS TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEK. —

Gőzkazánok, Vízlekezők, Turbinák.
GAZDASÁGI GÉPEK: Csepplógépek, Járgányok, Rosták, Trieurök, Szecskaavágók, Boronák, széna- és szőlőprések stb.
Fémöntvények. — Oszlopok. — Csigalépcsők. Külön osztály: **EKÉK.**

Bivaly:

Hágó bika	2 drb.
Fejős tehén	60 >
Különböző koru és ivaru nö-	
vendék-állat	128 >

Raczká birka:

500 drb. anya, a megfelelő kos és növen-
dék-állatokkal.

Sertés:**Mezőhegyesi mangalicza:**

35 drb. kocza, a megfelelő kan és növen-
dék-állatokkal.

Ezen kívül a kiselejtett ökrök pótlásául
tart az uradalom 240 drb. különböző évjáratu ma-
gyar fajtájú tinót.

Végül a kisorolt állatok jobb értékesítése s
főleg a nagyon szükséges trágya nyerése szempont-
jából a birtokon tehének és ökrök feljavitásával és
hizlalásával is foglalkozik, részint a saját állomány-
ból kisorolt, részint vásárolt állatokkal. Javítottak,
illetve hizlaltak évenként 250—280 drb.

A ménes megsejtelése után Fridrik Géza
igazgató és Szikszay Béla kerületi intéző urak szí-
vélyes kalauzolásával első sorban is a fogarasi ke-
rületet tekintették meg. Megnéztük első sorban is
a Fogaras városában fekvő belső majorságot s fő-
leg a pinzgai tehenészetet és a tej-feldolgozó
műhelyt. A tehenállomány valóban meglepően szép,
a fajta jellegét magukon viselő, nagy, erőteljes és
egészséges állatok. Az összes tehenállománynak itt
csak egy része van elhelyezve, egy nagy tágas
istállóban, a fal melletti jászlakhoz kötve. A borjuk,
szopások úgy mint elválasztottak, kifogástalan fej-
lődéssel, jelölül a gondos táplálásnak, ápolásnak. A
tehenészet célja tejelés és tenyészállat nevelés. A
tej értékesítették mint tej és tejtermék; a tenyész-
állatok az állattenyésztési felügyelők útján lesznek
eladva.

Lássunk egy pár adatot.

A Pinzgai bika borjuk elléskor átlag 37 kgr. súlyuk.
> > üsző > > 35 > >
> > bika > elválasztáskor 115 > >
> > üsző > > 90 > >

A borjuk 90 napig szopnak. A tehének át-
lagos napi tejhozama 7 liter.

Ezen majorban van elhelyezve a tej feldol-
gozó műhely is, ahol a többi kerületekben származott
tehén- és bivalytej is feldolgozást talál. Készül
itt tejszín, vaj, csemege-sajt (a híres fogarasi) kemény
sajt. Alkalmunk volt végig nézni a tej fölöz-
zést Laval separátorral. A vaj-köpiést, kidolgozást
és csomagolást. A gróji sajt készítését és présbe
tételét. A csemege-sajtnak készítését és formákba
öntését. És ezen sajtféléknek további kezelését a
sózó és érlelő kamarákban. Mindenütt a feltétlen
tisztasággal párosult szakavatott eljárást láttuk és
a számadásokból győződünk meg arról, hogy a
tej tejtermékké feldolgozva még ily távol fekvő
helyen is, mint Fogaras, tisztességes árban értéke-
síthető. Minden további nélkül hadd beszéljenek a
számok:

**A tej feldolgozására és értékesítésére vonatkozó
adatok. 1898-ban.**

I liter tejszínhez kell	6'116 l. tehéntej
I > > > >	4'723 l. bivalytej
I kgr. vajhoz kell	24'706 l. tehéntej
I > > > >	17'088 l. bivalytej
I > csemege-sajthoz kell	9'995 l. tehéntej
I > > > >	9'623 l. bivalytej
I > keménysajthoz >	11'96 l. tehéntej
I > > > >	10'296 l. bivalytej
I > sovány túróhoz >	11'856 l. tehéntej

I kgr. vaj átlagban eladatott	1 frt 17'9 krért
I > csemege-sajt átlagban eladatott	72'63 >
I > gróji sajt > >	48'68 >
I liter tejszín > >	19'6 >

A sovány túrónál 1 liter lefölözött tej értékesül	1'687 krral
Az eladott beszámításával	1'87 >
I liter tej értékesült 1898-ban	6'4 >

I liter tej értékesül a tejszinnél 25 kros ár mellett	5'65 krral
I liter tej értékesül a tejszinnél 40 kros ár mellett	8'1 >

I liter tej értékesül a tejszinnél átlag ár mellett	6'4 >
--	-------

I liter bivalytej értékesül a tejszinnél 25 kros ár mellett	7'32 krral
I liter bivalytej értékesül a tejszinnél 40 kros ár mellett	10'49 >
I liter bivalytej értékesül a tejszinnél átlag ár mellett	8'29 >

I l. tehéntej ért. a vajnál I frtos ár mellett	5'70 krral
I > > > > I'10 > > > >	6'11 >
I > > > > I'20 > > > >	6'51 >
I > > > > I'30 > > > >	6'92 >
I > > > > I'40 > > > >	7'32 >
I > > > > átlag > > > >	6'43 >

I l. bivalytej ért. a vajnál I frtos ár mellett	7'36 krral
I > > > > I'10 > > > >	7'95 >
I > > > > I'20 > > > >	8'53 >
I > > > > I'30 > > > >	9'12 >
I > > > > I'40 > > > >	9'70 >
I > > > > átlag > > > >	8'41 >

I liter tehéntej értékesül a csemege- sajtnál 60 kros ár mellett	6'14 krral
I liter tehéntej értékesül a csemege- sajtnál 68 kros ár mellett	6'90 >
I liter tehéntej értékesül a csemege- sajtnál 70 kros ár mellett	7'10 >
I liter tehéntej értékesül a csemege- sajtnál 75 kros ár mellett	7'60 >
I liter tehéntej értékesül a csemege- sajtnál 80 kros ár mellett	8'10 >
I liter tehéntej értékesül a csemege- sajtnál átlag ár mellett	7'36 >

I liter bivalytej értékesül a csemege- sajtnál 60 kros ár mellett	6'33 krral
I liter bivalytej értékesül a csemege- sajtnál 68 kros ár mellett	7'17 >
I liter bivalytej értékesül a csemege- sajtnál 70 kros ár mellett	7'37 >
I liter bivalytej értékesül a csemege- sajtnál 75 kros ár mellett	7'89 >
I liter bivalytej értékesül a csemege- sajtnál 80 kros ár mellett	8'41 >
I liter bivalytej értékesül a csemege- sajtnál átlag ár mellett	7'65 >

I liter tehéntej értékesül a keménysajt- nál 30 kros ár mellett	2'64 krral
I liter tehéntej értékesül a keménysajt- nál 40 kros ár mellett	3'48 >
I liter tehéntej értékesül a keménysajt- nál 50 kros ár mellett	4'31 >
I liter tehéntej értékesül a keménysajt- nál 55 kros ár mellett	4'73 >
I liter tehéntej értékesül a keménysajt- nál 60 kros ár mellett	5'15 >
I liter tehéntej értékesül a keménysajt- nál átlag ár mellett	4'20 >

I liter bivalytej értékesül a keménysajt- nál 30 kros ár mellett	3'05 krral
I liter bivalytej értékesül a keménysajt- nál 40 kros ár mellett	4'02 >
I liter bivalytej értékesül a keménysajt- nál 50 kros ár mellett	5'00 >
I liter bivalytej értékesül a keménysajt- nál 55 kros ár mellett	5'47 >
I liter bivalytej értékesül a keménysajt- nál 60 kros ár mellett	5'96 >
I liter bivalytej értékesül a keménysajt- nál átlag ár mellett	4'86 >

Szecsény István.

A zöldtrágyázásról.

(Külföldi s hazai tapasztalatok nyomán.)

I.

A természettudomány szoros kapcsolatba
lépett a mezőgazdasággal, sok titokról fölleb-
bentette a takaró lepel, sok mindenre tette
figyelmessé a gondolkodó gazdát.

A legérdekesebb tudományos kérdések
egyike, a növényeknek nitrogénnal való táplál-
kozása. Növényeinknek a nitrogénra okvet-
len van szükségük, nitrogén nélkül megszűnik
a fehérje készítése, megszűnik a növény élete.

A szabad levegő nagy mennyiségben tar-
talmazza a nitrogént, azonban e szabad álla-
potban levő, bár óriási mennyiségű becses
tápanyagot növényeink nagy része nem képes
felhasználni. A gazda, hogy növényeinek nit-
rogén szükségletét fedezze, kénytelen volt a
chilisalétromot, kénsavas ammoniakot, istálló-
trágyát stb. alkalmazni.

Feltűnt azonban, hogy a pillangós virágu
növények, bármily erős nitrogén-trágyát alkal-
maztak is, sok esetben nem adtak dúsabb
termést, mint e trágya nélkül. Kutattak, ki-
sérleteztek s a kísérletek örömdetes ered-
ményre vezettek!

A levegő szabad nitrogénja, bizonyos nö-
vények által felvehető, számokban, pénzérték-
ben kifejezhetőleg felhalmozható s a nagy ter-
mészet kincses házában levő szabad nitrogén
örök időkre hivatva van a növények fehérje
képzéséhez nélkülözhetetlen drága anyagot, a
nitrogént szolgáltatni.

A pillangós virágúak azok a növények,
melyek a szabad nitrogént lekötőni képesek.
Ezen növények a talaj nitrogéntartalmát nem
kevesbitik, de sőt gazdagítják s így nélkülöz-
hetővé tehetik az annyira drága nitrogén ve-
gyületeket.

A levegő szabad nitrogénjának felhasz-
nálása, lekötése, a pillangós virágu növények
termelése, feltakarmányozás vagy zöldtrágyá-
nak való alkalmazás által történhet.

Ha a gazda bizonyos, gyorsan fejlődő
növényeket vet el azokat akkor, a midőn
azok a legnagyobb mennyiségű szerves anya-
gokat tartalmazzák, vagyis midőn azok növeke-
désük tetőpontján állanak, virágzásukban van-
nak, zölden alászántja, földjének úgy physisai
tulajdonságait javítja, mint a növények által
felvehető állapotban levő tápanyagok tartal-
mát szaporítja. Ezen eljárást zöldtrágyázásnak
nevezik.

Zöldtrágyázás által tényleg nagyobb ter-
méseket érhetünk el, jó hatása el nem ta-
gadható.

A föld termékenysége az abban található
s a növények által felvehető állapotban levő
tápanyagok mennyiségétől függ. Azonban is

A Zalathnai kénkovand ipar részvénytársaság

Brassói kénsav- és műtrágya-gyára ajánlja legjobb minőségű mindennemű műtrágyáit

a t. ez. gazdaközönség figyelmébe. — 100 q.-án alóli megrendelést legezészerűbb az „Erd. Gazd. Egylet“ raktárához intézni. —

Arajánlatokkal készséggel szolgál a **KÖZPONTI IRODA BUDAPEST, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám.**

meretes tény az, hogy egyes növények tápanyag felvevő képessége nagy határok közt ingadozik; az egyik növény hasznára fordítja a talaj nyers tápanyagait, a másik csak a kész tápanyagokból képes megélni. A mélyen gyökerező növények az altalajból is szedik táplálékaikat, a sekélyen gyökerezők ellenben csak a feltalaj tápanyag készletére vannak utalva.

Ha tehát oly növényeket vetünk talajunkba, melyek a nyers tápanyagokból is képesek táplálkozni, vagy melyek mélyen gyökereznek, — az altalajból táplálkoznak — akkor ezeknek leszántása által feltalajunk tápanyag-készletét, az altalajból származó s a mélyen gyökerező növények által felhozott, azoknak tarló maradványaiban, gyökereikben, vagy alászántásuk alkalmával az egész növényben létező kész tápanyagokkal már gyarapítottuk s az utána vetett, sekélyen gyökerező igényesebb növények a feltalajban több tápanyagot fognak találni. Továbbá ezen tápanyagok már a növények által felvehetőbb állapotba is jutottak, mivel egyszer már a növények által felvételve, azok alászántása alkalmával, a növények elkorhadása után, mint kész tápanyagok állanak a tápanyag felvételében kényesebb növényeink rendelkezésére.

Fontos szerepe jut itt még azon szénmennyiségnek is, melyet a zöldtrágyául használt növényeink a levegőben található szén-savból vesznek föl. Elkorhadásuk után ugyanis ezen szén ismét szénsavvá alakul át, mely szénsav a talaj ellenállását gyorsítja.

Továbbá a zöldtrágyázás javítja a talaj fizikai tulajdonságait is. Ugyanis a zöldtrágyázás által a talaj humusz-tartalmát szaporítjuk. A talajban, bár a növények nem táplálkoznak belőle, még is a humusz jelenléte a talaj termő képességét jelentékenyen befolyásolja s szántóföldünk termékenységére kedvező hatást gyakorol. Egyrészt a humusz is tartalmazza a kész növényi tápanyagokat, melyek a humusz végleges felbomlásakor szabaddá válnak, másrészt pedig a humusz jelenléte a talajban annak vízfoghatóságát, megmunkálhatóságát s könnyebben való fölmelegedését segíti elő.

A humusz a termelt növényeink tarló maradványa, de leginkább és legnagyobb mennyiségben mint istállótrágya kerül a talajba; azonban a tarlómaradványok nem adnak elegendő mennyiségű humuszt a talajnak, az istállótrágya pedig nem minden gazdáinak áll a megkívántató mennyiségben rendelkezésére;

vagy más körülmények miatt nem lehetséges, hogy istállótrágyát hozzon a talajba.

Néha az istállótrágya kevés volta, máskor az illető tábla távolsága miatt egyes táblák az évek hosszú során nem lesznek kellőképp trágyázva, néha éppenséggel nem is látnak trágyát.

Ily esetekben a zöldtrágyázás által segíthetünk a dolgon s ha ez kellőképp hajtatik végre, az istállótrágya egészen nélkülözhetővé is lesz.

Mint hogy azonban a folytonos termelés, úgy az egyoldalú zöldtrágyázás is a talajt végtére kiszorolja, a visszapótlásról más módon is, a műtrágyák alkalmazásával kell, hogy gondoskodjunk.

A zöldtrágyázás által ugyanis a feltalaj gazdagodhatik a kész növényi tápanyagokban, melyek az altalajból hozattak föl, azonban az altalaj sem kimeríthetetlen, az altalaj kihasználásának is meg van a maga határa, melyet elérve, többé a zöldtrágya sem segít. Ezen határt elérni nem kell, nem szabad. Ugyanis, növényeink nagyrésze — a pillangósak kivételével — a levegőből a legfontosabb tápanyagok egyikét, a nitrogént nem képesek fölvenni, a kálium és phosphor tekintetében pedig egészen a talajra vannak utalva. A zöldtrágyának használt növények az által hatnak, hogy ezen tápanyagokat könnyebben felvehetővé teszik, azonban a talajt ezen tápanyagokkal már nem gazdagíthatják. A nitrogénre vannak azonban növények, melyek tényleg hoznak új, eddig a talajban nem létezett nitrogént a talajba s ha a zöldtrágyának használandó növényeket ezek — a pillangósak — közül választjuk, a drága nitrogént tartalmazó anyagokkal való trágyázást elkerülhetjük.

Mellőzve tehát a többi, régebben zöldtrágyául használt és ajánlott növényeket, itten csakis a pillangósakra, mint a szabad nitrogént lekötő s a talajt ezzel gazdagító növényekre leszek figyelemmel.

Tiltscher Gyula.

Telepítvényesek.

Irta: Ambrus József.

V.

Dicső emlékü Mária Terézia 1763. évi febr. 25-én kelt telepítési pátensében a lehető legnagyobb kedvezményekben részesítette ezen jövevényeket; „nemcsak jó és elegendő földet, de a földművesek 6 évi, a kézművesek 10 évi adómentességet nyertek; minden családos telepes kapott saját és felesége részére 12 krt,

a gyermekek fejenként 3 krt, továbbá 10—12 frt. ajándékot; ingyen kapták nemcsak a házak építési anyagát, de még a földműveléshez szükséges lovakat, kocsit, ekét, boronát, sőt a házi butorzatot és a házi gazdaságban szükséges összes eszközöket is, a pergő rokkát, kést, villát, kanalat“ stb. Ez bebizonyított történelmi tény!

Igy lettek itt az idegenek honosokká és boldogokká, maguk a hon gyermekei pedig hontalanokká és boldogtalanokká!

Valóban, ha ama, szerződéses községekben lakó és nyomorgó magyarok nem képviselnék Délmagyarországon a magyar nemzetiséget, könnyen el lehetne mondani: hogy Délkeletről a Tisza és Maros határa Magyarországnak, nem pedig Szerbia, vagy a havasalföldi Kárpátok bércei.

A telepítvényesek itt a magyar nemzetiségnek képviselői, határszéli őrszemei. És a telepítvényesek nemzetiségüket, nyelvüket soha meg nem tagadták, sem a beözönlött idegenek árja, sem az abszolutizmus vasigája nem valaképes őket megtörni, sőt ellenkezőleg ők védték nyelvünket és nemzetiségünket s az idegeneket tanították honszeretetre és hazánk zengzetes nyelvére akkor, midőn magyarul beszélni bűn és tilos vala. Jutalmuk a nyomor és koldusbot a — hazától.

A jövevények építhetnek 8—10 ezer forintos házakat, mert a föld, a hol építenek, a sajátjuk. Csinosíthatják, rendezhetik községeiket, mert ezek maradandó tulajdonuk; de a szegény telepítvényesek csak földönfutók, zsellérek, kiknek mindig készen kell arra lenniök, hogy ott kell hagyni házat, istállót, pajtát, csürt, iskolát, templomot, sőt még azon szentelt helyet is, hol őseik csontjai porladoznak. És most kérdezzük: minő kedvvel építenek ők — ha volna is miből — csinos, drága házakat a más földjén? Minő kedvvel alkotanak ők még csak házi kerteket is, melyek nemcsak szépek, de reájok nézve nagyon is hasznosak lehetnének, mikor azt sem tudják, mikor kell azoktól megválniok.

Nekik nem a csinos házak építése, szép kertek alkotása, hanem a földesur kielégítése az első és legfőbb gondjuk, hogy kis hajlékukban nyugodtan megmaradhassanak.

És nekik ezt mind türniök kell, türniök kell nyomorult helyzetük miatt fajunk megaláztatását és méltatlan ócsárlását! Sajgó szívvel látjuk, hogy az urbéri földeken letelepített jövevények duslakodó urak, míg a telepítvényesek, a haza őslakói, hozzájuk képest utcazi koldusok s kénytelenítettnek hozzájuk nap-

TÁRCZA.

Madagaszkári képek.

V. Baromtenyésztés.

Még három napig haladtunk folytonosan az erdőségben, mialatt hat heglánczolon mentünk keresztül. Egy széles folyón is átkellett gázolnunk, melyben százados nagy fák voltak keresztül dőlve. Burzánaim ezen fákon mentek át és vittek engemet is, hasig érő vízben gázolva a víz alatt levő fatörzseken. Minden perczen el voltam készülve az önkénytelen furdőre, de — nagy csodámra — baj nélkül jutottam át a vizen

Egyik nap délutánján fel lettünk tartva egy csapat marháttól. Féltre kellett meneküljünk a bozótok közé, hogy utat adjunk a sűrű tömegekben előre törtető púpos ökröknek.

Két óra hosszat tartott az elvonulás, mialatt legalább is 2000 ökör ment el előttünk. Ekkor jöttek a hajcsárok; összesen két ember.

Beszédbe ereszkedtem velük, elmondották, hogy az ökrök egy Ratsitokana nevű főúr tulajdonát képezik, s azért hajtják a sziget keleti oldalára, mert nyugot felől *Mazagánál* a Francziák előre nyomultak s ezek elől menekülnek.

Az ökrök előtt egy vén ökör megyen, nyakán nagy kolomppal, ez mindenütt a vert ösvényen

halad, a többi ökör pedig hűségesen megy a nyomán. Ha mégis egy pár oldalt elszéledne, az azé, aki lelövi, senki jószága lesz belőle.

A mint az ökrök elhaladtak azonnal jobb utunk lett, az általuk vert csapáson sokkal gyorsabban és kényelmesebben haladhattunk mi is.

Az erdőségből kiérve lankás dombok és kies völgyek tárultak szemem elé; egyetlen fa sehol! Minden magas füvel borítva, mely eleven zöld színben pompázott. A domb oldalon szórványosan marhák legeltek; az egyik távoli völgyben egy tanya kacsintgatott felénk, mit mi azon óhajással vizsgoztunk: bár estére odaérkezhetünk!

Többnyire lejtős irányban haladva, csakugyan el is értük a tanyát, hol a Hóna háziur szokott vendégszeretettel fogadott s kérdezősködéseimre készséggel felelt.

A madagaszkári birokos osztály főgazdagsága — a rabszolgákon kívül — a marhatenyésztés. Külön falkában járatták a teheneket. A bornyak egyszer kerülnek emberi kézre a mig kimetszik. Egy éves korában elszakítják a bornyakat külön falkába s ezek együtt legelnek, a mig csak eladják, vagy leölik őket.

E szerint minden tulajdonosnak 5—6 falka szarvasmarhája van, melyek 10 mértföldnyi területen is elköszálnak, alig egy-két ember őrzete alatt. A tulajdonos csak akkor keresi fel, mikor leakarja hajtani a tengerpartra cladás végett.

Mindig dus legelőn járva ezen ökrök mind

kövérék és a tengerparton 20—25 frtért szokták eladni Möricz szigetéről Reunionról, sőt néha Montevidóról jött kereskedőknek is.

E púpos ökrök az éhséget és szomjúságot 15—20 napig is ki tudják bírni, a miért azon kereskedő, ki Montevidóról ösvéreket szállít *Möricz* szigetére: rendesen Madagaszkári ökörral terheli meg visszamenetre hajóját — s miként ők állítják — egy itatással teszik meg az utat Dél-Amerikaig.

Egyes ökröket sokkal olcsóbbért lehet venni; vidéken 5—6 piasteren bárhol vehet az ember jó húsban lezó vágómarhát, tehát 12—15 frtért lehet ökröt venni, lenyúzott bőrét pedig — úgy nyersen 50 kiló súlyát 10—12 frtért lehet eladni az európai kereskedőknek.

Lehet képzelni, mily értéktelen és olcsó tehát a marhahús! Egy szép bélpecsenye — 2—3 kiló súlyban — 10 krajcsár, egy oldalcsont — a gerinczcsonttal együtt husostól — 5 krcár. $\frac{1}{4}$ rész ökör 1 frt a mi pénzértükünk szerint. Ezért a madagaszkári népeknek fő élelmi szere — a rizs mellett — a marhahús, melyet szenen sütvé, vagy paprikáson főzve fogyaszt el.

A teheneket rendesen nem szokták fejni, a bornyu mindig velük jár s addig szopik mig anyja elveri magától. Ha mégis teje éhezik a Málgás, ehez csak nagy munkával jut. Estére kiszakitanak és egy bekerített akolba beterelnek 40—50 drb. tehenet, ezek közül pányvás kötéllel kifogdossák a tejelőket s lábaikat összekötve lehúzzák a földre.

számba menni, vagy tőlük feles földet elfogadni; sajgó szívvel tapasztaljuk, hogy a telepítvényesek minden téren hátra maradnak s legjobb igyekezetük s megfeszített szorgalmuk mellett sem képesek velök lépést tartani, vagy versenyezni.

Ha végig nézünk a papi, bírói, ügyvédi, orvosi, közigazgatási és katonai pályán, azt látjuk, hogy innen a telepítvényesek gyermekei hiányoznak, mivel sanyaru anyagi helyzetüknél fogva képtelenek őket ezen pályákra neveltetni; sőt a szántóvetőnek szükséges alsóbbrendű oktatást sem adhatják meg, nem bírván cselédeket fogadni, kénytelenek már kora tavasszal őket az iskolából kivenni, hova csak a tél beálltával adják vissza s így gyermekeik kellő oktatás és nevelés nélkül nőnek fel.

Szomorú dolog látni, hogy az urbéri községek palotaiskolákat építenek, míg a telepítvényesek gyermekei zugiskolákban nyomorognak és sok esetben még a szükséges tankönyvekkel és ruházattal sem képesek őket ellátni; az is elszomorító, hogy beteg gyermekeiket nem gyógykezelhetik s így nagy részük idő előtt megyen a sirba s e csapáshoz járul még az is, hogy nem bírván — az orvos nem használása miatt — kirótt birságot fizetni, börtönt ülnek akkor, midőn a családnak kenyeret s az államnak adót kellene keresni.

És mindez nem a telepítvényeseken, de nyomorult helyzetükön mulik. Ők is szeretik gyermekeiket, ők is szeretnék neveltetni s a korai haláltól megmenteni, de 10—12 hold bérföldből tengődő családapa képtelen erre.

Hogy ez nem nagyítás, nem agyrém, vagy álomkép, mindenki meggyőződhet róla, ha egy bérleti szerződést kezébe vesz. Csak akkor fogja csodálva látni, mily súlyos kötelezettségek, mily nagy terhek neheznek egy 10—12 holdból álló bérletre, mely terhekhez járulnak még az állami, megyei és községi nagy terhek is.

Sokan azt mondják: 10—12 hold föld elegendő egy földmives család eltartására. Hát ez igaz is, meg nem is. Igenis elegendő, ha az tulajdona s az állami és községi adókon kívül más terhe nincs; de soha nem elegendő annyi bérföld, mivel ennek legfőbb jövedelme, hozama az uraságot illeti s csak nagyon kevés, vagy épen semmi sem marad a munkás telepítvényesnek. A földtulajdonos rossz termés vagy szerencsétlenség következtében csak egyszer, de a bérlet mindig kétszer károsodik; meg kell máshonnan szereznie kenyerét, az adókat s a haszonbéri terheket is, mert elengedésnek, kegyelemnek, irgalomnak helye nincs.

A többi tehenet és a bornyakat vitszacsapják a csordába.

Ezek a tehenek ott fekszenek és vergődnek a földön egész reggelig. Ekkor úgy fekvé — nagy óvatosan és félénken — megfejik őket, melléjük fektetett hosszú bambusznád rudakba; fejés után a tehenet eloldják mikor ezek ordítva szaladnak vissza a csordában levő bornyaihoz.

A melyik tehén egyszer-kétszer átesett e műtéten, nem kerül többé fejés alá, mert ha embert lát bögve szalad el tőle.

Lehet képzelni, hogy ilyen eljárás mellett az az európai, ki tejes kávé akar reggelizni, nagy áron kell hogy fizesse a tejet — literit 30 krért — s mégsem jut hozzá minden nap, elég ha hetenként párszor sikerül a kávézás.

Természetes tehát az is, hogy tejföl, vaj és sajt készítés ismeretlen valami ezen országban s a kinek kell: veszi a francia sajtot és Nántesi margarines vajat — jó drágán.

Egy tehenet 5—6 frtért, ha bornyas 7—8 frtért lehet venni, mert ennek a bőre vékonyabb és így könnyebb lévén kevesebb értéket képvisel az ökörnél.

Az én tanyai házigazdám azonban kivételt képezett. Olvasva, hogy nálunk Európában a teheneket milyen könnyű szerrel fejik meg: tíz üsző bornyut akolra fogott s ott nevelte fel, tépelt füvet adatva nekik; később egy nagyobb bekerített he-

A kettő közt tehát óriás különbség van, valamint különbség van bérlet és bérlet között is.

A telepítvényesek bérlete nem üzleti, nyereszkedési bérlet, melyből ők csak hasznot és nyereséget várnak s a mely nélkül megis élhetnének. Náluk ezen bérlet képezi saját és családjuk létalapját, ez az ő törzsvagyonuk, illetve törzsjövedelmi forrásuk, melyen családjuk s az egész község léte alapszik, tehát mely nélkül ők meg nem élhetnek.

A telepítvényesnek az ő bérletéből családján kívül el kell tartania még a községet is, mely szinte iszonyu terhekkel van megterhelve; ezen kívül a bérletből részt vár és kap: pap, kántor, jegyző, orvos, tanító, előjáróság, harangozó, kisbíró, határcsoszók, éjjeli örök kovácsok és bognárok stb., tessék most ezekhez hozzá venni a haszonbéri és állami terheket s legott látni fogja mindenki, hogy az ilyen bérletre oly teher nehezül, melyet ezen bérlet soha és semmi körülmények közt nem fedezhet, tehát a bérletnek föltétlenül el kell pusztulnia, nem is számítva az életben előforduló ezerféle és pénzbe kerülő eshetőséget, u. m. betegség, halál, tűz, jóságvesztés, per, birságot, baleset, jégverés, rossz termés, a gabonák alacsony ára s a pusztító gabona-uzsora stb. stb.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

A szőlő műtrágyázása. Hogy mily módon alkalmazzuk a műtrágyákat szőlő alá, erre nézve Pastel ezeket mondja: Tényleg a szőlő földjén egyenletesen elszórt műtrágya hat legjobban; van rá példa, hogy az ilyen módon trágyázott szőlő egyharmaddal nagyobb termést adott annál, hol a trágya a sorok közt húzott árokba vagy a tőkék nyaka körül lett alkalmazva. Fialtal ültetéseknel azonban, hol a gyökérzet még nem nagy kiterjedésű, ott sokkal jobb a nyakkörűli trágyázás s ilyen szőlőnél az egész talaj beszórása nyilván czéljatos volna, mert hiszen így a leszi-várgó trágyaanyagok egy nagy része nem juthatna hozzá a gyökerekhez, hanem csak a gyomot szaporítaná el mód nélkül. A chilisalétrom és kénsavas ammoniak csak igen sekélyen takarandók le, míg a káli és foszfortrágyák legalább is 20 cm. mélyen. Megjegyzendő, hogy ha szuperfoszfátot és légenysavas trágyákat használunk egyidejűleg, akkor ezeket ne vegyítsük előre össze.

A gyümölcsfák közt lévő hely kihasználásáról. A gyümölcsfák közt lévő helyet

ilyen legeltette. Ezekből szelid tehenek lettek s az én gazdám büszkén mutatta milyen egyszerűen jut ő minden este és reggel tejhez. Egy-egy tehén naponta 1—2 liternyi tejet adott, mit a rabszolgák hosszú bambusz rudakba töltve azonnal a 20 kilométernyire levő *Aukeren* nevű városba vittek. Egy küldöncz két nap alatt járja meg ezen utat és 10—12 liter tejet viszen be, mit ott literenként 20—30 krért ad el. E szerint a tíz tehén 5—6 frtot jövedelmezett naponta s mégis kérésre a legjobb tehenét egy ökor árért — tehát 23 frtért — nekem akarta adni gazdám. Igaz, hogy megtesteztem neki, e népnél pedig a barátság szentebb kapocs a vérrokonságnál is.

Ki valakit barátjának fogad, azzal vérszerződést köt. Egy torma fajhoz tartozó növény gyökereiből egy karikát vágnak, ezt ketté szelik, mindketten egy csepp vért eresztenek mellükből szívük tájékán, e vért mindenik felitatja a tormagyökérrel s a másiknak adja, mit az meg eszik s magát megátokozza ha e baráti köteleket megszegi; erre isznak egy pohár vörös bort s meg van az egész életre kötött baráti kapocs, mely nagyon közösséggel jár és különböző nemük között kötve házassági akadályt képez.

A juhtenyésztést igen kicsiny mértékben úzik Madagaszkáron; nagy fajtájú, szarv nélküli juhaik vannak, melyek farka széles és husos Bőrét ki tudják készíteni és cipőket gyártanak belőle, mely küllalakra olyan mint az európai, de alig tart ne-

többféleképpen fordíthatjuk hasznunkra. A kihasználásnak egyik módja az, hogy a magas törzsű, nagy koronájú fák közé alacsony törzűket, kisebb koronával bíró és rövidebb életű fákat ültetünk. Vagyis a dió-, alma-, körtefák közé a nyári-, őszi barack-, szilva-fákat ültetünk. Mire am azok megterebélyesednek, emezek kiteremnek és eltávolíthatók. De ha a kisebb terjedelmű fák kivesznek, vagy ha ki kell azokat ásni, hogy helyet engedjenek a nagyoknak, az így nyert területet akkor sem kell ám parlagon hevertetni. Csak azt a helyet hagyjuk szabadon, amelyet a fa koronájával betakar, vagy legalább a fa töve körül egy-két méternyi széles tányért; ami ezen kívül esik, azt továbbra fölhasználjuk. Ültethetünk bele kapásnövényeket. A kapálás, trágyázás a gyümölcsfának is hasznára válik. Vethetünk oda gabonát is, fűmagot, csak a heretéléket lehetőleg kerüljük, mert miután gyökereikkel igen mélyen lehetnek a földbe, a fa elől elszedik a táplálékot. Sőt zöltséget is termesztetünk a gyümölcsfák körül, amint ezt a házi kertekben láthatjuk.

Az állati tetvek kiirtása. Az állati tetvek kiirtására nagyon ajánlják a petroleum és szappan viz keverékét. $\frac{1}{4}$ kilogramm közönséges kemény szappant feloldunk 5 liter esővizben; az oldást forralás által gyorsítják. Ha az oldás tökéletes, úgy a forró folyadékot beleöntjük egy edénybe, amely 10 liter petroleumot tartalmaz. Ezen keverék 4—5 percig keverve lesz. Ha lehül, egy kocsonyaszerű tömeget képez. Ha a keveréket használni akarjuk, úgy belőle egy részt feloldunk 4 rész meleg vízben s amidőn már teljesen feloldódott, az oldattal bekenjük az inficiált testrészeket. A bedörzsölésre rongyot, vagy kefért használunk. Állítólag ezen keverék megöli minden férget s a bór, valamint a szőrre nézve nem ártalmas.

A kamélia szobában tartása. Ezen gyönyörűen nyíló cserépvirág, buja fejlődéséhez mérsékelt meleget és igen gondos, óvatos öntözést igényel. Miután télen nyílik, nem szabad az öntözésnek elmaradni, de tulságosan nedvesen sem szabad földjét tartartani. Kevés öntözés mellett bimbóit és virágait hullatja, ellenkező esetben ugyanaz az eset áll be. Sűrű légváltozás, többszöri helycsere mind a virágelhányást idézi elő. Legelőnyösebben érzi magát egy olyan szobában, mely melegét a szomszéd helyiségből nyeri és a hol a légkör 4 fok R-on alul soha nincsen.

Mikor trágyázzuk a réteket? Mig a szántóföldeknél a gazda nagy gondot fordít

hány hétig, persze ára is olcsó, mert párját 75 centért, tehát 1 frt 50 krért meglehet venni.

Nagyobb gondal tenyésztik a sertéseket. Jó mangalicza sertések vannak, részint egyenként otthon tartva. Husát csakis főzve eszik meg. Zsirját eladásra és kivitelre gyártják, mi 10 kilós bádog szelencékbe megy a közeli Reunion és Móricz szigetekre: fontja 15—10 kr.

A sertéshizlalás a rizshántásnál nyert polyvával történik, mit leforrázva adnak oda, de gondot fordítanak az állat sózására is.

Egy rüdeg sertés 5—6 frt, kihizlalva kétszerte drágább.

Említést érdemel a házi szárnyasállatok tenyésztése is. Lúd, kacs és tyúk rengeteg sok van, melyek tenyésztése annyival inkább könnyű, mivel semmiféle ragadozó állat nincs a szigeten.

Lúdjaik óriási nagyok, királylúdnak nevezik, tojása is rendkívül nagy, van három akkora, mint a mi lúdainké. Egy hízott libát meg lehet venni 50—60 krért.

Kacsákat nagy fehér fajtát tartanak, melyek darabját 25—30 krért lehet megvenni; tojását olcsóbban adják, mint a tyúktojást, mert mig ebből 4—5 drb 10 kr, addig kacs tojást széltire lehet lehet venni darabját 1 krért. Ennek oka az, hogy a kacs haza jár tojni, ellenben a tyúk csak akkor jön haza, mikor a fészékben rakott tojásokat kiköltötte. Tehát a ki tyúk tojához akar jutni, ki kell menjen és meg kell lesse, merre tojik a tyúkjá

arra, hogy a vetésgörgető hogy rendezze be, mikor mivel trágyázzon, addig a rétek trágyázását a legtöbb esetben a természetre bízzák, azért, mert a réteken a gyöngye természetesen megelégednek. De ha trágyázzák is a réteket, akkor is egy kevés hamut, trágyalevet vagy komposztot hintenek rájuk. Oka ennek a felületes gondozásnak rendszerint abban van, hogy a rétek trágyázására elegendőnek vélik a tavaszi vízelárasztások adta iszapot, vagy az ott korhadó növényi részeket, vagy úgy gondolkoznak, hogy minek trágyázni, ugy is elmossa a trágyát a víz. Az eredménye aztán az ilyen eljárásnak természetesen a szénahozam fokozatos apadása és minőségileg gyöngyülése. Helyén való tehát arról beszélgetni, mikor és mivel trágyázzuk a réteket? A „mikor“t illetőleg azt lehet válaszolni, hogy minél korábban hintik ki a trágya-anyagot, annál korábban érvényesíti hatását. Figyelembe veendő azonban áradásoknak kitett réteken, hogy a trágyázást csak a vizár elvonulása után, illetőleg a talajba való visszavonulása után tanácsos kihinteni. (A talajviz ilyen mozgására igen tanulságosak az Olt melletti legelők és rétek.) Ez a visszavonulás pedig igen gyakran csak ápril végén, május elején történik meg, amikor a fű már jó növényben van. Ilyen időszakban a trágyázás nemcsak nem használ, de határozottan káros hatású, mert a növények nem igen vehetik hasznát s a fűre tapadva a szénába kerül s a háziállatok egészségét veszélyezteti. Ezért czélyszerű az első kaszálást bevégni, annyival is inkább, mert a tapasztalatok szerint ez az időszak a legjobb s válasszunk lehetőleg könnyen porlitható trágyát és pedig olyat, mely mindazon alkotórészeket tartalmazza, amit a trágyalé és a hamu. A tudományos vizsgálatok megtanítottak bennünket arra, hogy a fenti trágyák mellett a phosphorsavat kell első sorban visszahadni a réteknek, amit a szénával elvittünk belőle.

Hüvelyes zöld babot igen jól ellehet tartani, ha a hüvelyes babot, még mielőtt a szem benne igen kifejlődött volna, száraz időben leszedjük, a fonalakat róla lefejtjük, egy pillanatra forró vízbe mártjuk és miután egészen kihült, valami edénybe rétegezzük úgy, hogy legalól jön egy réteg egészséges szőlőlevél, erre egy 7—8 cm. vastagságú réteg hüvelyes bab, azután megint szőlőlevél úgy, hogy legfölül is egy réteg szőlőlevél legyen. Ekkor az egészet valami súlylial lenyomatjuk úgy, mint a káposztát szóktuk, végül annyi sós vízzel öntjük le, hogy az valamivel föllebb

álljon, mint a bab, később pedig mindig annyi sós vizet öntünk utána, mennyi abból időközben elpárolog.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „*Magyar Gazdák Lapjának*“ egyik utóbbi számában, *Hreblay* Emil baromfitenyésztésünk egyes hiányairól irt cikket rövid kivonatban már közöltük. Annak folytatásaként, illetve kiegészítésül H. a lap legutolsó számában (július hó 15.) a tenyésztésre alkalmas baromfitörzsek kiválasztásáról mondja el nézeteit, melyeket a következőkben ismertetünk:

A tovább tenyésztésre alkalmas baromfitörzseket őszkor kell kiválasztanunk, egyrészt az ideit, másrészt a mult évek közül. Hogy azonban ez a kiválasztás semmi kívánni valót se hagyjon fenn, szükséges, hogy a tenyésztő már a nyár folyamán figyelemmel kísérje a baromfiállományt s magának az egyes fontosabb tulajdonságokról tájékozást szerezzen. Mielőtt a kiválasztást végrehajtaná a tenyésztő, ismernie kell a czélt, vagyis azt az irányt, amely őt a tenyésztés alakításában vezetni fogja. Hus, tojás, tollhozam, vagy a költés szempontjaiból eltérnek egymástól a kiválasztott anyagok.

Hustermelésnél azokat az egyedeket kell kiválasztani, melyek gyors fejlődés és húsos növekedésben válnak ki s a melyeknek bőre és húsa vágott és tisztított állapotban fehér lesz. Sárga, vagy kékes-feketés színezetű baromfit a kereskedelem nem szívesen fogad el. Ha *tojáshozamra* kívánjuk a tenyésztést alapítani, akkor arra kell figyelni, hogy a kiválasztott egyedek szorgalmas tojók legyenek s tojásuk héjának külső átmérete 40 milliméternél nagyobb legyen, súlya nézve pedig legalább 16 drb. tojás 1 kgr.-ot adjon. Legkedveltebb kereskedelmi tojások a sárga, sárgás-barna, vagy rózsaszínű héjjal bíró tojások. A fehér tojásokat különösen a nagy városokban és a külföldön mindenütt azzal gyanúsítják, hogy méz-vízben lettek eltartva s azért fehérek. A *tolltermelésnél*, főleg a lúd és kacsa tenyésztésénél arra kell ügyelni, hogy a kiválasztott egyedek jól tőrjék a koppasztást s e fájdalmas műtét után ne soványodjanak le s végül, hogy sok és finom tollat adjanak.

Költésre kiválóan alkalmasak a bráma fajkakasok keresztezése után származott egyedek, de igen jók a pulykák is, melyek kitűnő

mesterséges tojóknak bizonyultak s 2—3 napi kényszerülés után rendszeren beválnak és fészken maradnak. Igen jó kotlók még a lángsháhnok, de különösen azok az egyedek, melyek a lángsháhn és bráhma keresztezésből származtak.

A törzsek kiválasztásánál még általános szempontul kiemeli *Hreblay*, hogy 1—1 törzsből minden példánynak egy és ugyanazon színűnek, nagyságúnak és alakúnak kell lenni, sőt kívánatos, hogy a járás, a tojás egyszínűsége és egyforma alakja se maradjon figyelmen kívül. »*Nem szabad soha sem feledni, hogy a sikeres tenyésztés egyik leglényegesebb biztosítéka a czélirányosan és helyesen összeválogatott tenyészanyag*«, ugymond *Hreblay* befejező szavaiban, melyet mi sem ismételhünk elégszer, valahány esetben csak alkalmunk lehet a tenyésztetek egyenlősítésének fontos kérdésében szót emelni.

A „*Gazdasági Lapok*“ (Július hó 16.) »*Szemléjében*« hirt ad a »*kölcsönös*« biztosító szövetséget akciójójának sikeréről s aztán a »*Kölcsönös*« és a »*Köztelek*« köréből kiinduló mozgalmak fuziójának kérdéséhez következő kommentárt fűzi:

Azt irtuk a multkor, hogy a két csoportra oszlott gazdák egyesülése ügyében örvendetes fordulat állott be. Ezt a jó forrásból vett hírünket az »*Orsz. gazd. egyesület*« lapjában, a »*Köztelek*«-ben megczáfolták. A czáfolat minden alapot nélkülöz, mert *teljesen megbizható értesülést vettünk ma arról, hogy a közeledés tényleg megtörtént s határozott remény is van arra, hogy az egyesülés tényleg be is következik*. És hát ez így is van rendjén! Elvégre talán nem az egyesek, hanem a gazdák egyetemének érdeke lehet a dologban döntő s e szempontból éppen nem lehet közömbös az, hogy vajjon egyesült erővel a sikert megközelíteni, avagy széthúzó törekvésekkel az eszmét és actiót egyaránt discreditálni akarjuk-e. Mi igen örvendünk, hogy az okos és józan belátás győzött a kulissza-politika felett, mert megvagyunk győződve arról, hogy csakis egyesült erővel érhetjük el az ideált s csakis így dönthetjük le a kartell hatalmas falait.

A kartellnek, ennek a rajtunk elősködő parazitának kiirtása pedig nem csak czélunk, de önmagunk iránt tartozó kötelességünk is! Ezt előmozdítani feladata mindenkinek s így az agrár sajtónak, tehát a »*Köztelek*«-nek is!

A »*G. L.*« ugyancsak ez a száma »*Belső gyógyszerek alkalmazása lovaknál*« czim alatt tanulságos utasítást ad a gazdaközönségnek, melyet a következőkben ismertetünk.

Az állati betegségek kezelése, különösen, ha az belső gyógyszerek adagolásával van összekötve, rendkívül nehéz és fáradságos dolog, főleg finom idegzetű lovaknál, melyek leg több gyógyszert annak sajátságos szaga és íze miatt visszautasítják. Ilyenkor cselhez, vagy erőszakhoz kell folyamodni, hogy a gyógyszer beadható legyen.

A belsőleg alkalmazandó gyógyszerek szilárdak, folyékonyak, vagy gázalakuak lehetnek. A szilárd gyógyszerek közül a keserű, poralakuakat leghelyesebb valamely édes anyaggal, sziruppal, vagy mézzel vegyíteni, melyek különben a légzőszervek bántalmainál amugy is jó szolgálatot tehetnek. Minden olyan esetben mikor a szilárd gyógyszert pontosan meghatározott adagban kell beadni, leghelyesebb pilula alakjában nyújtani a beteg állatnak. A legtermészetesebb és legajánlatosabb módja a beadásnak az, hogy a ló nyelvét balkezünkkel kihuzzuk a szájüregből annyira, hogy a fogsorok be ne csukódhassanak és ekkor a hosszasan formált pilulát jobbkezünkkel betoljuk a szájüreg leghátsó részébe. A pilulát 3 ujj közé vesszük és az utolsó pillanathban hüvelyk ujjunkkal még utánna toljuk. Ha ekkor a ló fejét gyorsan fölfelé emeljük, akkor többnyire sikerül a lovat a pilula lenyelésére bírni. Nagyon elterjedt, de egyuttal felettévesztő módja a beadásnak a pilulát egy bot vagy más hosszabb fadarab végére

s tojásait a mezőri szedegeti össze. Egy tojó tyuk ára 20—30 kr., egy csirke 10—15 kr. A kakas azonban drágább, kivált ha harczképes 1—2 frtot is meg adnak érte, mert a kakasviadal kedvencz délutáni mulatsága az előkelőbb népek, melynél mindig fogadás is történik és így egy jó kakással pénzt is lehet nyerni.

Hasonló délutáni multság a ludlövés is, melyet egy póznára kötnek fel és 25—30 lépés távolságból lönek bele vadászfegyverből, egyes golyóval — tét egy cent — ki talál nyeri a lúdat sokszor 100 lövést is tesznek, mégsem találja el senki.

Igy a lúd gazdája néha 2—3 forintot is nyer s estére önelégülten viszi haza ludját s nagy lelki gyönyörűséggel eszi meg vacsorára.

Egy ilyen ludlövésen — velem — levő c.él fegyveremmel három lúdat lőttem le 200 lépés távolságról, mindig első lövésre. A gazda kihozta negyedik ludját is, de az én fegyveremet kizárta a játékból, így aztán az utolsó ludjára rápufogtattak vagy 150 lövést s megkapta mind a négy liba árát.

A sziget ezen vidékén — mely a mi *Mezőségünk*höz hasonlít — melynek talaja veres agyag: millió számra tenyészik a bolha. Éjjel felébredtem azon zajra, mit a földre terített gyékényszőnyegen okoztak pattogásaikkal, Eleinte nem tudtam mire vélni e zajt, de gyertyát gyújtva bámulva láttam, hogy az egész gyékény fekete és e feketeség egy

arasnyi magasságban mozog. Egy tányérba petroleumot öntöttem lámpából s le tettem a földre; pár perc alatt egy marék döglött bolha volt a tányérban. Szerencse hogy nem tudnak magasan ugrálni s ágyamba egy se mászott be. Így rendie megszoktam zajgásukat s nyugodtan aludhattam el.

Z. K. E.

— **A gyermekek szobájában nem szabad dohányozni.** Bebizonyított tény, hogy a pipa, cigaretta s általában dohányfüstös levegő igen romboló hatással van a gyermekek szervezetére.

— **A só universális szer.** A konyhasót a legkülönfélébb czelokra használják jó eredménnyel. Bámbus és fonott munkák sós vízzel teljesen tisztára moshatók. Tálczákon s csészéken stb. esett foltok nedves sóval eltávolíthatók. Az olyan edényekben, melyekben erős szagu növényi részeket főztek gyakran kellemetlen szag marad vissza. Sőt hintenek a forró kályhavasra (platten) az edényt fölé borítva tartjuk kis ideig s a kellemetlen szag elmúlik. A téglázó vasat sóval surolják fénylőre. Fekete-fehér gyapot szövetet sósvízben mosnak ki. Az emberre nézve is universális gyógyszer: fáradt szemeket meleg sós vízzel üditi fel, égett sebre sőt hint s úgy tartja a tüzhöz, hogy kiszívja, a sós vízzel való gargarizálás mindenkinek ajánlatos.

tenni és úgy valósággal belelökni a száj hát-üregébe, Ez a rossz szokás már nem egyszer okozott súlyos sérülést a gégefőn és nyeldeklőn.

Ujabb időben a pilulák adagolását fölötté megkönnyítették a gelatin kapsulák alkalmazásával.

Sokkal nehezebb feladat a folyékony gyógyszerek beadása, melyet sikerrel csakis szakavatott állatorvos eszközölhet. Mikor nem kell a beöntendő orvosság mennyiségére ügyelni egy orvossággal teleszivattott szivacs is megteszi a szolgálatot, még könnyebben megy az irigátorral, melynek tömlő vége egyszerűen a szájüregébe tetetik. Oly esetekben, mikor a beadás nem sürgős, az állatot előbb jól kiszomjaztatják (12-24 órán át) és aztán az itató vederből vízzel keverten adjuk be az orvosságot. A gázalaku gyógyszerek adagolásánál az elgőzölögő substantia közvetlenül a levegővel szivatandó fel. Legegyszerűbben és legbiztosabban labda-fúvóval eszközöljük ezt a miveletet. A labda-fúvót borbélyműhelyekben s magánházaknál illatszerek elporlasztására szelvében használják.

Tanácsos a gyógyszerek adagolásánál figyelemmel lenni arra, hogy az egyes kivételes esetektől eltekintve az összes szerek az etetés előtt egy, vagy pedig az etetés után 3-4 órára alkalmaztassanak.

A „Köztelek“ (Julius hó 12.) egyik utóbbi számában id. Rády Gyula az árpatakarításáról a következőket mondja. A most beállott aratási csapadékos időszak a termés minőségét még ez utolsó stádiumában is veszélyezteti, különösen a sörárpát, melynek értékére még a szín, illetve a halványság is rendkívül határozó.

Alkalomszerűnek találja tehát cikkíró felemlíteni azt az eljárást, melynek segítségével a 70-es években, esős aratási időben árpa termését megóvta annyira, hogy míg az 1-ső rendű sörárpa átlagára 9 frt volt, az övét 11 frtért adta el.

Az egész eljárás abból állott, hogy a learatott s kérébe kötött árpának képezésekor, alomszalmával megrakott szekérral kísértette képezőit, melyről egy marok szalmát dobtak a legalsó kéve helyére, hol kalásza a földet érne a papkévére szintén egy kis marok szalmát dobtak, illetve a kalászos felébe dugták. Ezen egyszerű, időt nem rabló és olcsó eljárásnak köszönhető a fentebb említett kedvező árkülönbséget, mely 3 waggon eladott termésénél 600 frtot tett.

Miután nem annyira a lepergő eső, mint inkább az átázott talaj párolgása az, mely a szemet megbarnítja, ez eljárás nagy és indokolt lehet.

Török Mihály.

Külföldi lapokból.

Anglia északi részében a répaültetvényekben óriási károkat okozott ez idén a repcebogár. Régi gazdák állítása szerint 35 év óta ilyen epimedikusán nem lépett fel, mint az idén, hogy nagyon sok helyütt másodszer kellett vetni a repcebogár pusztításai miatt. Oly tömegesen lepték el a répaföldeket, hogy az alig kikelt gyöngye növényeket 4-5 támadta meg. A védekezésül ajánlott lágy szappan, paraffin-olaj és víz keveréke kicsinyben talán beválnék, de nagyban egyáltalán használhatatlan. Még legtöbbet ér a preventív övintézkedés. T. i. a répaföldeket jól el kell látni nitrogéntrágyával, hogy a répa növést elősegítsük s olyan fajtát kell közbe vetni pl. 1/5 részben keverve a kétfélet, melyet a repcebogár jobban szeret, mert a míg ezt lelegeli, a másik erőre kap. (Agric. Gazette. 99. No. 1329).

A világ gazdasági állatállományának változásai 1885-98 közötti időszakban. Angliában 104,000 lóval 880,000 szarvasmarhával, 2,164,000 juhval volt több 1898-ban, mint 1888-ban.

Németországban 14,000,009 juhval volt kevesebb 1897-ben, mint 1873-ban. Disznó

ellenben 7.150,000-rel volt több, szarvasmarha pedig 2.714,000-rel.

Ausztráliában a juhtenyésztés apadt, míg a szarvasmarhák száma gyarapodott. 19,436,000 juhval volt kevesebb 1898-ban, ami 1878%-os apadásnak felel meg. Viszont szarvasmarha 3.797,000-rel volt több, ami 46.84%-os szaporodásnak felel meg az előbbi állapothoz képest.

Az Észak-Amerikai Egyesült-Államokban 1880 óta a következő változás állott be:

	szarvasmarha	juh
1880	35,925,000	35,192,000
1897	45,105,000	37,687,000
szaporulat	9,180,000	2,465,000

Argentínában 1892-ben 10,000,000-val volt több juh, mint 1883-ban. Uruguayban 5,385,000-rel. Az Anglián kívül eső részeken ezek szerint a szarvasmarhaállomány mintegy 15 1/2 millióval gyarapodott, míg a juh állomány szintén mintegy 15 1/2 millió darabbal apadt.

Az Egyesült Államokban mintegy 8,000,000 disznóval volt kevesebb 1897-ben, mint 1880-ban, de 1897-ben mintegy 14 1/2 millióval volt több, mint 1870-ben.

A világ gazdasági állatállományában tapasztalható gyarapodásra valószínűleg nem a népesség szaporodása volt befolyással, hanem az állattenyésztő vidékek legtöbbször az utóbbi időkben nagyfokú javulás állott be. (Agric. Gazette, 1899. No. 1328).

A szőlő- és gyümölcsbor cukrozása Franciaországban 1898-ban. A borok cukrozására engedélyezett mérsékelt adóztatott cukorból 1898-ban 114,825 kgr.-al több fogyott el, mint 1897-ben. Az összesen elhasznált 24,265,253 kgr. cukornak 1,751,871 liter bor felel meg.

Elsőrendű boroknál hektoliterenként átlag 5.9 kgr. cukrot, a másodrendű boroknál átlag 13.8 kgr. cukrot használtak föl. A cukorhasználatnál alapul vették, hogy 1 liter alkohol megfelel 1700 kgr. cukornak.

Gyümölcsboroknál még nagyon kevésbé terjedt el a cukrozás. Egy millió gyümölcsbor-termelő közül csak 751 vette igénybe a törvényhozás nyújtotta kedvezményeket. (Journ. d'agr. prat. 99. No. 24.)

Új-Zelandból meglepő hírek jönnek az általános jó termésről. Így pl. egyik termelőnek acre-nként 70 bushel, másnak 99 bushel, másnak ismét 65 bushel árpája termett. Az utóbbi a hernyók támadtak volt meg, azért volt csak ennyi a termés. Egyiknek acre-nként 80 bushel búzája termett, de volt rá eset, hogy egy-egy acre területéről átlag 100 bushel búzát csépeltek. (1 acre = 40.467 ár; 1 bushel = 3.79 l.) (Agric. Gazette. 99. No. 1328).

S.

Könyvszemle.

— Szövetkezzünk, vagy segíts magadon, az Isten is megsegít! Ez a címe a Bodnár Gáspár által szerkesztett „Magyar Földmivelő“ kiadásában megjelenő Népkönyvtár II. teljesen önálló füzetének, mely a hitelszövetkezeteket kívánja a néppel megismertetni és megkedveltetni. A füzetke a nép nyelvén, annak gondolkodása szerint van megírva úgy, hogy szinte észrevétlenül látja be a nép a szövetkezés hasznát és fontosságát. 68 oldalra terjed s ára 10 kr.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— A takarmány és gyümölcs drága lesz az idén! Erre figyelmeztetjük gazdáinkat. Ovatosan értékesítsék gyümölcsstermésüket és takarékosan bánjanak a szénával!

— Komlóértekezlet Segesvártt. A földm. miniszter a segesvári komlószövetkezet igazgatósága útján f. hó 20-ára, Segesvárra értekezletet hívott egybe, ahol — bár mérsékelt számú érdeklődők részvételével — az

erdélyrészi s általában: a hazai komló értékesítésének számos gyakorlati reformját beszélték meg a megjelentek.

A tárgysorozat rendjén a következő újítások kerültek megvitatás alá:

Kívánatos, hogy a komlószövetkezet — a miniszter segítségével — a segesvári vasúti állomás mellett mielőbb egy komló vásárcsarnok helyiséget létesítsen.

A keresk minisztertől a hazai komló-árak részére vasúti szállítási kedvezmények kérendők.

A jövőben is megtartandó segesvári komló-aukciókban résztvevő komlótermelők buzdítására évente 3 pénzdíj és egynehány érem osztandó ki.

A gyárosoknak az aukciókra nagyobb számban való odavonzására — többféle mód ajánlatott.

A sörgyárosok által sokszor hangoztatott azon állítás megdöntésére, hogy a hazai komló nem oly alkalmas a főzésre, mint a külföldi, kívánatosnak tartja az értekezlet, hogy egy nagyobb szabású hivatalos próbafőzés rendeztessék. (Lásd: „Erdélyi Gazda“ 1899. évf. 1. szám 139-140. old. a *-os szerk. megjegyzést!)

Hangsúlyoztatott egy sörfőző iskolának felállítása, hol a hazai gyárak részére magyar főzőket (brennereket) neveljünk.

Kívánatosnak jelezte az értekezlet még a következőket:

Mesterséges minta-komlószáritók létesítését;

a komló-vásár ideje alatt a saazi és nürnbergi piacokról naponta hivatalos sürgönyi árjegyzések küldését;

a vásár tartamára állami szakközeg kiküldését.

Az értekezleten Somogyi István alispán elnökölt, aki előzőleg a földm. miniszterhez a komlóértékesítés tárgyában nagyszabású memorandumot nyújtott be.

Az előadói tisztelet Cséser Lajos komló-term. szaktanár teljesítette. Jegyzett Bartók Géza közp. áll. t. felügyelő.

A földm. minisztert az értekezleten Dr. Rodiczky Jenő és Károly Rezső képviselték.

Az „Erd. Gazd. Egylet“ képviselőjében Tokaji titkár volt jelen. A szebeni szász gazd. egyletet Fröhlich József képviselte.

Jelen voltak: Szász István áll. t. felügy.; Berwerth Vilmos; Weber J. H.; Teutsch B. József; Waedt Rudolf; Bacon Teréz; Imreh Lajos; Dr. Béli László; Ábrahám Lajos, szöv. alelnök; Melzer Vilmos orsz. képvis.; Gáspár József; Somogyi Albert; Wahlbaum Frigyes polgármester és mások.

Az értekezlet Darányi miniszternek üdvözlő sürgönyt küldött.

A tárgya legközelebb még visszatérünk.

— **Gazdatisztek csoportos kirándulása** a szegedi országos kiállításra. Az a terv merült fel, hogy hazarészünkből a gazdatisztek csoportosan látogasson el a szegedi kiállításra s ezzel kapcsolatban Mezőhegyesre. A kirándulás előkészítésére Tokaji László szerkesztő kéretett fel, a ki e megbízásnak készségesen és szívesen igyekszik megfelelni. A további tudnivalókat közelebből közölni fogjuk.

— **A párisi kiállítás kertészeti csoportja.** Az 1900. évi párisi világkiállítás kertészeti csoportja értekezletet tartott, a melyen örömmel konstatálták, hogy a kiállításra résztvevőkül jelentkezték a legnevezetesebb kertészeti intézetek, valamint a legelőkelőbb magánbirtokosok, a kik kertészettel foglalkoznak. Részt fog venni e kiállításban József királyi herceg is, a ki virágkertészetének pompás termékeit élő példányokban is be fogja mutatni. De nemcsak a virágkertészet, hanem a haszonkertészet is szépen lesz képviselve a párisi világkiállításán. A bizottság kimondta, hogy részt fog venni a csoporthoz tartozó időleges kiállításokon is és e tekintetben különösen a zöldség- és gyümölcskiállításban való részvételtől vár gyakorlati sikert, a mennyiben remény van arra, hogy ez a részvétel elő fogja mozdítani termékeinknek külföldre való kivitelét.

— **Védekezés a vértetű ellen.** Dél-Magyarország egyes vidékein a vértetű a legutóbbi időben az almafákban mind nagyobb pusztítást okozván, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter rendeletére Karánsebesen Balán tanár a vidékről összesereglett nagyszámú közönség előtt felolvasást tartott, melyben a baj felismerésére és az ellene való védekezésre vonatkozólag kimerítő felvilágosításokat nyújtott. A földművelésügyi miniszter különben is utasította a hatóságokat, hogy mindenütt, a hol a bajt konstataáltak, a szükséges intézkedéseket azonnal tegyék meg.

— **Kedvezőtlen dohánytermés.** Ámbár messze vagyunk még attól, hogy az ideai dohánytermés miként való sikeréről ítéletet lehessen mondani, annyi bizonyos, hogy ez idő szerint kedvezőtlen a dohányplánták állása az országban. A szakkörök éppenséggel nincsenek megelégedve, mert — úgy mondják — a hűvös, széles, tulságosan esős időjárás a dohány kiültetését nagyon késleltette. A vidéki hírek szerint a mátraalji részeken még legjobb a helyzet; itt a dohányplánták elég szépen megnöttek s most kiültetésük alkalmas időben sikeresen folyik. Alföldön pedig a palántákra általában rossz idő jár, sok helyütt kiveszett s az újabbak ültetése még csak ezután lesz eszközölhető, másutt pedig a palánták a hideg időjárás miatt kissé visszamaradtak. A tisztántuli részeken a palánták fejlődése gyenge. Egyes helyeken az első ültetés elromlott.

— **Értesítvény.** A m. k. honvédelmi miniszter úr Ó Nagyméltóságának folyó hó 15-én kelt 47.392/XVIII. számú rendelete alapján, a marosvásárhelyi széna-, alom- és ágyszalma-szükségletnek az 1899 1900. évi szállítási időszakra való biztosítási tárgyalása — a mely folyó évi 4791. h. o. 99. szám alatt kiadott

„értesítés”-sel felfüggesztetett — Kolozsváron fentti kerületi parancsnokság hadbiztossági osztályában (Jókai-utca 2. szám) folyó hó 24-én reggel 9 órakor fog megtartatni. Kelt Kolozsváron, 1899. évi július hó 18-án. *M. k. kolozsvári VI. honvéd-kerületi parancsnokság.*

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

1899. július 20.

Időjárás. A légnyomás maximuma mind kisebb területre húzódik össze s ma nyugoti Németország fölött foglal helyet; egyébként a kontinens egész nyugoti felében magas a nyomás, a melyet minden oldalról alacsony nyomású területek határolnak.

Az idő Európában helyenkint esős; a hőmérséklet eloszlása egyenletes és lényegében változatlan.

Hasánkban szórványosan kisebb esők voltak (Csáktornya, Pécs és Nagy-Lak zivatart jelent); a hőmérséklet nappal elég magas, az éjjelek azonban aránylag hűvösök.

Jóslat. Az uralkodó időjárásban egyelőre lényeges változás nem várható.

Hőmérséklet. Budapest 18, Ó-Gyalla 14, Szeged 16. Kolozsvár 12.

Budapesti gabonatözsde.

I. Készárúüzlet.

	1899. július 20.
Buza bántási 76 kilós	frt 9 10—9 45
tiszavidéki 76 kilós	9 10—9 45
bácskai 76 kilós	9 50—9 25
rozsa uj elsőrendű	6 70—6 85
másodrendű	6 60—6 70
árpa „takarmány	5 90—6 30
égetni való	5 70—5 90
sörfőzésre való	6 50—7 —
zab „	5 85—6 —
tengeri ó-bántási	4 60—4 70
másnemű	5 ——5 25
repcze uj káposzta	12 ——
Köles uj	4 15—4 45

II. Határidő-üzlet.

1899. július 20-án

Kötések. Az üzlet folyamán a következő kötések történtek:

4 órai zárlatkor:	
Buza októberre	8 35, 8 34, 8 31, 8 29, 8 28, 8 27, 8 26, 8 25, 8 22.
Rozs októberre	6 63, 6 66, 6 63, 6 62, 6 60.
Zab októberre	5 45 5 42, 5 40.
Tengeri júliusra	4 68, 4 70, 4 69, 4 70.
augusztusra	4 71, 4 72, 4 69.
1900. májusra	4 69, 4 68, 4 65, 4 64.
Repcze augusztusra	12 20—12 25.

Budapesti értéktözsde.

1899. július 20-án.

4 órai zárlatkor maradt:	
Osztárk hitelrészvény	380.20
Magyar hitelrészvény	388.—
Leszámitoló bank	258.25

Kolozsvári piac

1899. július 20.

A csütörtöki (július 20-iki) **hetivásáron** a következő árakat jegyeztük föl.

Buza (minőség szerint)	frt 8 50—9 —
Rozs (minőség szerint)	frt 6 50—7 —
Zab „ „	frt 4 75—5 —
Tengeri „ „	frt 4 60—
Marhahús I. oszt.	52 kr.
II.	48 kr.
Csirke egy pár nagyság szerint	35—45—65 kr.
tojás 6 drb.	10 kr.

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Bárány MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társszerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

A kiadóhivatal vezetője:

MARSELEK FERENCZ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

BCU CHIRDETÉSEK. Library Cluj

Hangszergyár!

Saját gyártmányu hegedűk, gordonkák, gitárok, citerák, czimbalmok, fa- és réz fúvóhangszerek, valamint azok alkatrészeinek nagy választéku raktára; továbbá német és olasz

hurokat

BRAUN MIHÁLY

KOLOZSVÁR

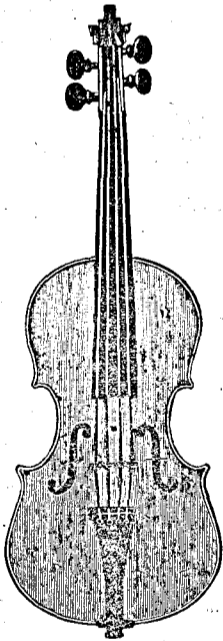
Wesselényi Miklós-u. 18.

Mindennemű javítások

pontosan és olcsón eszközöltetnek. Vidéki megrendelések gyorsan teljesíttetnek.

Arjegyzők

kivánatra ingyen és bérmentve.
(117.)

Repcze, Árpa, Buza stb. aratásra

és szálás takarmányadagolásra a (174.)

szabadalmazott „KÉVE ÉS PORTIÓ-KÖTELEK“

Bellán Mátyás-tól**BÁCS-CSÉBEN**

sok évi tartósságukat tekintve olcsóbbak a szalmaköteleknél. Ugyanott mindennemű **Gazdasági kötélárunk** jótállással. Az első minőség hosszuszálú bácskai kenderből készül. Legjutányosabban beszerezhetők. Tessék árlapot kérni!

A jelenkor legtükételesebb és legjobb motor-cséplőkészletei!

1893., 1894., 1895., 1896., 1897., 1898., évben 32 első díjjal kitüntetve.

Első prosznitzi gazdasági gép- és gőzmotor-gyár, Wichterle F.,

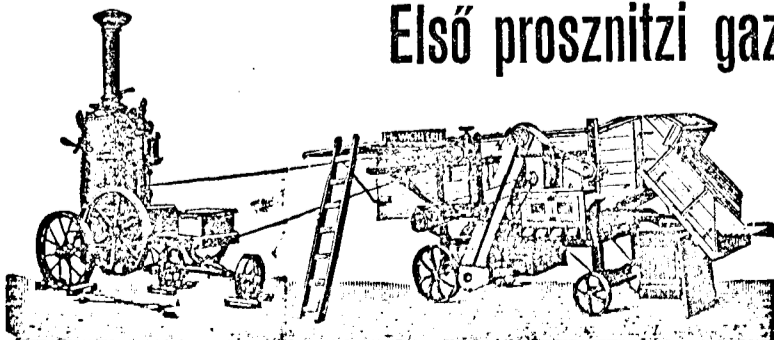
BUDAPEST, VI. ker., Gyár-utca 50.

ajánlja legújabb szerkezetű szabadalmazott, teljesen szikramentes

motor-cséplő-készleteit

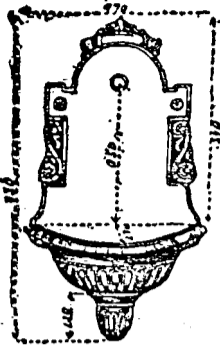
kettős tisztítóval, árpatoklászó és logcélserűbb löhere hüvelyezővel, olcsó árak és teljes jótállás mellett. Már több 100 készlet kitűnő sikerrel működésben.

Motor és nagyobb gőzcséplőkészleteink, valamint egyéb gazdasági gépeink megtekinthetők nagyszabásu telepünkön Budapest, VI., Gyár-utca 50., hol szakszerűleg bemutattatnak.
(196.)

BARANYI JÁNOS

épület műbádogos, vízvezetési és csatornázási vállalkozó
Kolozsvárt, Széchenyi-tér 5-6 sz. Telefonszám 101.
PÁRISI DISZOKLEVÉLLEL Elvállal és készít az alább felsorolt munkákat jóállás mellett és lehető olcsó árban.
Külföldön.

Bádogos munkák
épületekre ereszt csatornákat és egyéb díszítvényeket horgony vagy bármilyen fémekből rajz vagy minta szerint, ezen kívül üzletben kapható és megrendelhető mindenféle konyhaberendezések.

Vízvezeték és csatornázás
magán gazdasági telepekre, vagy magán épületek városi vezeték összeköttetésére, teljes magán fürdőket, szivattyúk, fecskendők, szökőkutak, stb. csatornázások vas, ólom vagy kőanyag csövekből, (closetek) minden kivitelben, vizelők, mosdók és kiöntők szerelését. (148.)

Fürdőkádak kölcsön kaphatók!

Fedél és csatornafestést felvállal!

A fenti munkálatok évi javítását és jókarban tartását olcsón eszközli helyben mint vidéken.

Papp László

kávé-, fűszer-, bor- és csemege kereskedő
Kolozsvárt, Theologia épület.

Ajánlja a helybeli és vidéki n. é. közönségnek rak-tárán levő kütűnő minőségű és ízű kávéit.

ÁRJEGYZÉK.	frt kr.
1 kgr. Sántos válogatott	1.14
1 " Jamaikai jóízű erőteljes	1.30
1 " Guatemala fin., igen ajánlható	1.48
1 " Portorico közép szemű finom	1.62
1 " Portorico legfinom. erős, nagyszemű	1.82
1 " Ceylon finom	1.70
1 " Ceylon nagyszemű, igen finom	1.92
1 " Cuba nagyszemű legfinomabb	2.02
1 " Arany jáva, zamatos	1.90
1 " Mocca arabiai	1.92
1 " Gyöngy zamatos, fin. minőség	1.80
1 " Gyöngy nagyszemű, kiváló minőség	2.10

Vidéki megrendelésnél bérmentve kilonként 6 krral drágább.

Megrendelések postán utánvétellel 5 kilós Zsá-kocskában több fajta kávéból is összeállítva küldetnek.

Kütűnő minőségű kávéimmal a versenyt bármely fiúmei, trieszti és hamburgi czégekkel kiállom. (193.)

Tiszavidéki búza.

Jász-Nagykun-Szolnokvármegye Gazdasági Egyesületének fogyasztási és értékesítési szövetkezete, a vetőmagul leginkább ajánlatos

tiszavidéki búzát

teljesen megbízható, csiraképes és fajtisztá minőségben hozza forgalomba. S a vetni való búza a legspecialisabb tiszavidékről bármely nagyobb vagy kisebb mennyiségben előnyösen beszerezhető.

A megrendelések a mennyiség és pontos cím megjelölésével a Gazdasági Egyesülethez Szolnok, megyeszékház, intézendők.

(197.)

KASSANTAL

aranyozó-üzlete

Kolozsvárt, Belkőzép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyében készít új képereteket tükörkereteket, consolokat, szalon-asztalt, függönytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban.

Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb csiszolt arannyal.

jutányos árban, felelősség mellett elvállal.

Oltár gyertyatartókat, feszületeket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásáért felelősséget vállalok.

Pontos kiszolgálás! (163.)

Még minden résztvevő aratógépversenyen, ép úgy 1898. év július hó 11-én Hódmezővásárhelyen is a két első díjjal aranyérmekkel lett kitüntetve.

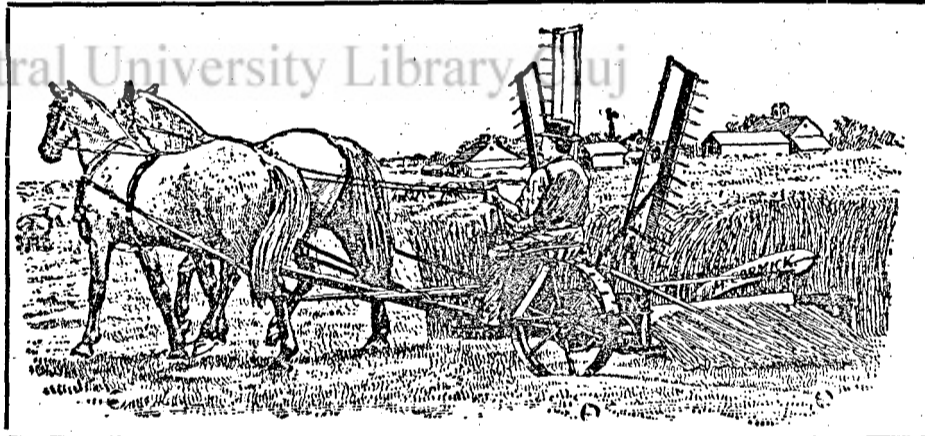
a világ legrégebbi arató- és fűkaszalógépgyára Chicagóban.

Magyarországi kizárólagos vezérképviselősége

BUDAPESTEN Müller és Weisz VI. Gyár-utca 66.

Ajánlják: a legmegbízhatóbb **Mc Cormick „HUNGÁRIA“** kéveköti aratógépet, a legtökéletesebb **Mc Cormick „DAISY“** marokrakó aratógépet és a legújabb s legjobb **Mc Cormick „NEW 4“** fűkaszalógépet.

Számos kitüntetések és elismerő levél igazolja.

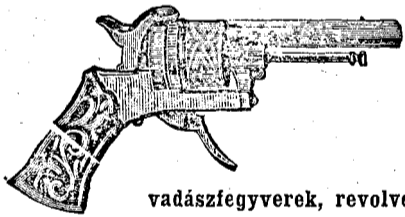
Legjobb a világon! és legkedveltebb.

Legjobb a világon! a legkönnyebb

Mc Cormick gyártmányú gépek bámulatos tökéletességét.

Gépeink nagy számban, a gazdák teljes megelégedésére az ország minden részén működésben vannak. (154.)

CSIRÁZTATÓ KÉSZÜLÉK
IGEN PRAKTIKUS, OLCSÓN
ELADÓ. CZIM A KIADÓBAN!
X.

Legolcsóbb
bevásárlási
forrás
mindennemű

vadászfegyverek, revolverek és vadászati cikkekben. (192.)

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Régi fegyverek ujjakkal kicserélhetnek.

FÖLDESZ L. puszkaművesnél
BUDAPEST. IV., MUZEUM-KÖRUT 3.

SZIVATTYUK

mindennemű házi és nyilvános célokra, a mezőgazdaság-, építkezés- és iparnál.

A BOWER BARFF-féle

szabadalmazott inoxydálási módszer szerint

= inoxydált szivattyuk =

rozsdá ellen védve. (87.)

W. GARVENS, Wien,

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

MÉRLEGEK

legújabb javított rendszerű tízedes, százados és hídmérlegek, fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra

EMBERMÉRLEGEK, MÉRLEGEK

házi használatra

Szivattyu- és gépgyártási betéti társaság.

I. Schwarzenberg-gasse 6.

I., Wallfischgasse 14.

FALB

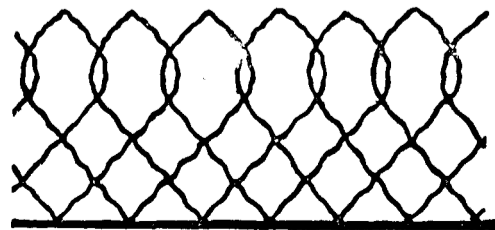
sok esős és zivataros időt jósol július és augusztus hónapokra; ajánlatos tehát, hogy a gazdák lássák el magukat idejekorán vízhatlan takaróponyvákkal, melyek elismert legjobb minőségben a legolcsóbb gyári áron kaphatók **Fischer J.**, ponyva- és zsákgyárában, Budapest, Nagykorona-utca 18. Alapított 1882. Minták kívánatra ingyen és bérmentve. (195.)

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövet-fonat és szita-áru gyára

KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és czinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különböféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátrác), sodrony-lábtörölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok. (121. 4-26.)

Erdélynek legjobb szene a Lupényi szén!

Mezőgazdák figyelmébe ajánlom a lokomobil fűtéshez legalkalmasabb Lupényi darabos és koczka szenet.

Theil Frigyes

a Magyar Általános Hitelbank szénosztályának képviselője.

KOLOZSVÁR

külmorostor-utca 6. szám.

(189.)

Alapított 1869-ben. — Cs. és kir. udv. szállítók.

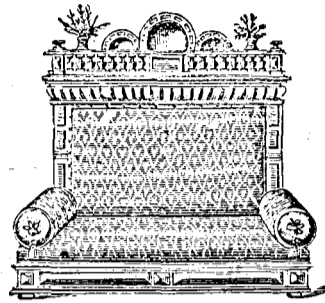
RAKTÁRAK:

KOLOZSVÁRT,
Unió-utca 5.

MAROS VÁSÁRHELYT,
Szentgyörgy-utca 2.

Mestitz Mihály és fiai

Első maros-vásárhelyi bútór- és építészeti asztalos munkák gyára
gőzerőre berendezve, kárpitos és díszítő műhelyek.

A m. kir. államvasutak kolozsvári, aradi, debreczeni, szegedi, zágrábi, miskolci és budapesti üzletvezetőségének szállítói.

Nagy raktár saját készítményű fa- és kárpitos bútorkból, függöny és szőnyegekkel.

Olcsó árak, szolid munka, pontos kiszolgálás.

Kitűnő minőségű száraz amerikai parkettek jutányos árban.

(188.)

Köszönetnyilvánítás.

Ő fensége Salvator Lipót főherceg udvarmesterei hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherceg rendkívül megvan elégedve az asbesttalpallal bélelt cipőkkel. Ő fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a cipésznel s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szaloncipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

KRAHL, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja:

Tisztelt Doktor úr!

Az asbestbetétű cipők kitűnőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfájásom, úgy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szíves tanácsát köszöni

Dánozon, 1897. évi szeptember 17-én.

tisztelő hiva

VEKERLE SÁNDOR.

Óvakodjunk a hamisításoktól,

Óvjuk lábainkat az izzadástól, melegtől

és meghűléstől.

Nincs többé lábfájás!

Sem tyúkszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés,

sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Högyes-féle, az egész világon szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.

Kettősvastagságu 1 frt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr. gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek s a m. kir. honvédségnek eddig 22 500 pár szállított.

Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospectusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

Viszonteladónak megfelelő árendemény.

Kapható kizárólag az

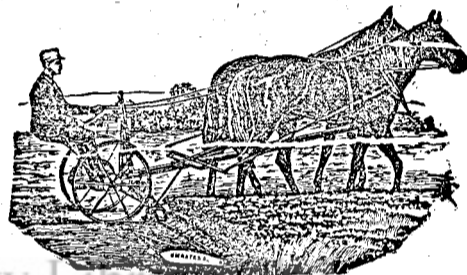
ÁLTALÁNOS ASBESTÁRU-GYÁR

BETÉTI TÁRSASÁGNÁL,

Budapest, VI. Sziv-utca 18. szám.

(167.)

Saját gyártmányu

„DARLING” fűkaszalóink

és

„Handy” marokrakó aratógépeink felülmulják

ugy czélszerű szerkezet, mint tartósság tekintetében az eddig nálunk ismert összes amerikai gyártmányokat. E mellett jelentékenyen olcsóbbak a magas vám- és fuvar-költséggel behozott amerikai gépeknél.

Árajánlattal és esetleges felvilágosítással szives megkeresésre készséggel szolgálunk.

(169.)

Umrath és Társa

mezőgazdasági
gépgyárosok

Budapest, V. ker., Váci-körút 60. sz.

Ugyanott szénaforgatógépek, lógereblyék, (széna- és gabona-gyűjtők), gőzcséplőkészletek, kazalozók stb. nagy választékban.

MÁJER MIHÁLY épület és műbádogos

Kolozsvárt, Belközép-u. 53.

Elvállal mindennemű épület bádogos munkát, fedél festést és javítást. Ajánlja raktárán dúsan felszerelt konyha és kertészeti berendezéseket. Elvállal mindennemű javítást a legolcsóbb árak mellett.

Pontos és szolid munka

(162.)

Májér Mihály.

STOLCZ WINCZE

Kolozsvár főtér 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javitások, átalakítások, valamint minden új munkák szakszerű előállítása pontosan eszközöltetik.

(127.)

GAÁL és MOLNÁR*legnagyobb butor-raktára*

KOLOZSVÁRT, Unio-utca 8-10. sz.

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

a legszolidabb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

(164.)

Gaál és Molnár.

MALOM-**BERENDEZÉSEKET,**

valamint

egyes malomgépeket, vizeskerekeket, turbinákat,
közlőműveket stb. gyárt és szállít**WÖRNER J. ÉS TÁRSA**

malomépítészeti gépgyára és vasöntődéje

(102.)

Budapesten,**Külső Váci-út 54. szám.****Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.**
BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: TELEKI GÉZA gróf Alelnök: CSAVOSSY BÉLA.

Igazgatósági tagok:
ANDRÁSSY GÉZA gróf, DESSEWFFY ARISTID, PÜSPÖKY EMIL, SZÓNYI ZSIGMOND
TELEKI SÁNDOR gr.

Vezérigazgató: SZÓNYI ZSIGMOND.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint a biztosítás terén hiven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának; az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé, a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett, mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszagadják, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten (József-körút 8.) és a vidéken létesített ügynökségek.

(185.)

GAZDASÁGI IRODA
KOLOZSVÁRT

Jókai-utca 4. — Telefon 176.

(186)

Megbízásból közvetít:

Birtokvétel és eladást.

Birtok bérletet.

Gazdasági termények értékesítését.

Gazdasági haszon állatok értékesítését.

Gazdasági gépek beszerzését és

értékesítését

Gazdasági nyerstermények értékesítését.

Biztosítások eszközését.

Jelzálog kölcsön eszközését.

Gazdasági üzentervek elkészítését és elszámolások felülvizsgálatát, melyeknek gyors, pontos és méltányos kiviteléért szavatolunk.

Clichéketárjegyzékek, könyvek,
szak- és folyóiratok, katalógusok és hirdetések,
valamint minden egyéb nyomtatvány illusztrálásához rajz vagy fénykép után kitűnő kivitelben és legolcsóbb áron készít és szállít:**Fischer Lipsót****chemigrafikai műintézete****Budapest,**

IV., Kossuth Lajos-utca 15.

az Ujvilág-utcával szemben.

Vidéki megrendelések is legnagyobb pontossággal és figyelemmel teljesíttetnek. (4)

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősege utján Kolozsvárt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)**4% Záloglevélkölcsönök**nyújt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel
5 százalék.

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönökét földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfiai adnak véleményét. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os nyereségmentesek.

Marcinkiewicz Ignác*férfi ruha-szabó*

KOLOZSVÁRT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(150.)